

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

korkia

LAPIN GREEN DEAL -
TIEKARTTA

LAPLAND
Above Ordinary

Sisällys

Lapin Green Deal -kokonaiskuva

Teemakohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet

Toimijoiden roolit Lapin vihreässä siirtymässä

Johtopäätökset ja suuntaviivat eteenpäin

Lapin Green Deal – kokonaiskuva

PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET

Tämän työn tavoitteena on ollut luoda eri toimialoja ja sektoreita yhdistävä Lapin vihreän kehityksen tiekartta. Tavoitteena on ollut tunnistaa ja asettaa Lapille yhteiset tavoitteet sekä kannustaa eri sektoreita ja toimialoja yhteisiä tavoitteita tukeviin vihreän kehityksen toimenpiteisiin.

Moniulotteinen tiekarttatyö luo pohjaa tulevalle kehitystyölle Lapissa ja toimii tausta-aineistona Lappi-sopimustyölle.

PROSESSI JA MENETELMÄT

Tiekartta luotiin yhdessä Lapin alueen toimijoiden kanssa prosessissa, jonka ytimessä oli kaksiosainen työpajakokonaisuus. Työpajoihin osallistui lähes 80 toimijaa elinkeinoelämän toimijoista koulutussektoriin ja tutkimusinstituutioista virastoihin. Työn taustoitukseksi Lapin toimijoille järjestettiin helmikuussa 2021 EU Green Deal -webinaari, joka tavoitti yli 90 alueen toimijaa.

TYÖN LOPPUTULOKSET

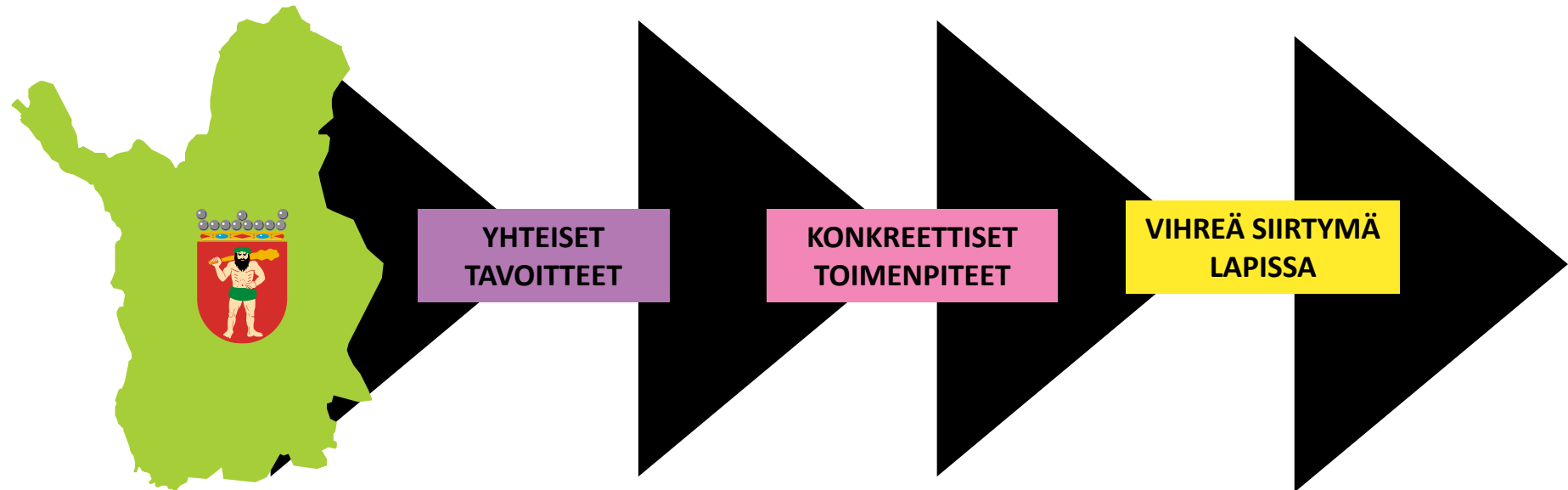
Tämä tiekarttatyö toimii lähtölaukauksena pitkälle ja merkittävälle vihreän siirtymän ponnistukselle Lapin alueella. Eri toimijoiden merkittävät erot lähtötilanteessa ohjasivat tiekarttatyötä ja siirsivät sen painopistettä taustoittavampaan muotoon. Projektin aikana paikalliset toimijat ovat päässeet jakamaan ajatuksiaan keskeisimmistä tavoitteista ja toimenpiteistä, jotka on koottu seuraaville sivuille. Samalla on saatu käyntiin yhteiset toimialarajoja rikkovat keskustelut. Tämä prosessi ja aineisto tarjoavat pohjan näiden keskustelujen jatkamiselle ja tuleville toimenpiteille.

Yhdessä Lapin alueen toimijoiden kanssa on luotu alueelle tiekartta, jonka tavoitteena on varmistaa alueen elinvoimaisuuden kehittyminen ja vihreän siirtymän toteutuminen

Lapin Green Deal -tiekartta ponnistaa Euroopan unionin EU Green Deal -kasvuohjelmasta ja Suomen kansallisista ilmasto- ja ympäristötavoitteista.

EU on nostanut ilmastonmuutoksen ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisen koko talousalueen tärkeimmäksi prioriteetiksi seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi, samalla panostaen merkittävästi alueen taloudellisen kasvun kiihdyttämiseen.

Tavoitteet pyritään saavuttamaan laajalla vihreän kehityksen ohjelmalla (engl. Green Deal). Green Deal ei kuitenkaan ole pelkkä ilmasto-ohjelma, vaan se huomioi vihreän kehityksen kokonaisvaltaisemmin sisältäen muun muassa biodiversiteettistrategian.

Lapin Green Deal pohjaa Euroopan Unionin vihreän kasvun ohjelmaan sekä Suomen kansallisiin ilmastotavoitteisiin

EU Green Dealin tavoitteet

Suomen hallituksen asettamia ilmasto- ja ympäristötavoitteita

- **Suomi on hiilineutraali vuonna 2035**
- **Ilmastoystävällistä ruokapolitiikkaa**
- **Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointi-yhteiskunnaksi**
- **Parannetaan kaivosten ympäristönsuojelua**
- **Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa**
- **Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä**
- **Parannetaan eläinten hyvinvointia**
- **Hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä**
- **Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä**

Työpajatyöskentelyllä haettiin Lapin toimijoiden yhteistä näkemystä vihreän kehityksen tavoitteiksi sekä toimenpiteitä niiden eteen tuleville vuosille

KÄYNNISTYS

Tausta-aineiston kokoaminen ja työpajakokonaisuuden suunnittelu Lapin liiton kokoaman taustamateriaalin ja muun tilannekuvan pohjalta

EU GREEN DEAL -WEBINAARI

Avoim EU Green Deal –webinaari luomaan pohjatietoa osallistujille ja muille Lapin toimijoille EU Green Dealin avaamista mahdollisuuksista.

Webinaaria seurasi yli 90 osallistujaa, ja se on tallenteena Lapin liiton verkkosivuilla.

VALMISTELEVA TIETOPAKETTI

Tausta-aineisto koottiin valmistelevaan osallistujia työpajatyöskentelyyn. Aineistoon koottiin perustietoja EU Green Dealista, Suomen ilmastotavoitteista sekä luonnon monimuotoisuuden tavoitteista – tavoiteteena ohjata osallistajat pohtimaan näitä jo Lapin näkökulmasta.

TYÖPAJA 1 - TAVOITTEET

Tavoitteena oli muodostaa yhdessä osallistujien kanssa näkemys niistä tavoitteista, joita Lapin alueella tulisi asettaa vihreän kehityksen varmistamiseksi EU Green Dealin ja kansallisten tavoitteiden pohjalta.

KOTITEHTÄVÄT

Työpajojen välissä osallistujat ohjeistettiin keskustelemaan omissa organisaatioissaan ensimmäisen työpajan pohjalta siitä, mihin toimenpiteisiin organisaatio olisi itse valmis sitoutumaan ja mitä toimenpiteitä organisaatio itse näkee kriittisenä toteuttaa Lapin vihreän siirtymän mahdollistamiseksi.

TYÖPAJA 2 – TOIMENPITEET

Tavoitteena oli luoda kokonaiskuva tavoitteista tukevista alustavista toimenpiteistä, joihin alueen toimijat olisivat sitoutuneita sekä herättää osallistujat tunnistamaan oma roolinsa osana kokonaisuutta.

VIIMEISTELY JA YHTEENVETO

Kokonaisuuden lopputulokset koostettiin yhteiseksi tiekartaksi yhdessä Lapin liiton projektiryhmän kanssa, ja lopullisen tiekartan löydöksiä tuodaan osaksi Lappi-sopimusta.

Vastatakseen kansallisiin ja EU-tason tavoitteisiin, Lapin Green Dealin pohjaksi nostettiin seuraavat kokonaisuudet

*Lappi tavoittelee
hiilineutraaliutta*

*Ympäristönsuojelu ja
luonnon
monimuotoisuus
varmistetaan*

*Kestävä matkailu
kilpailuvoimana*

*Arktinen
ruoantuotanto
edistää kestävyyttä*

*Vähäpäästöinen
liikenne tukee Lapin
saavutettavuutta*

*Metsien käyttö on
ilmastoviisasta ja
kestävää*

*Kiertotalousajattelu
luo uutta*

*Energian murros
edistyy Lapissa*

 Vihreä siirtymä toteutuu Lapissa

Lapin Green Deal –tiekarttatyön tuloksena syntyi joukko tavoitteita vihreän siirtymän mahdollistamiseksi Lapissa – keskeisenä nähtiin kuitenkin tunnistaa toimien ristikkäisvaikutukset

Lapin Green Dealin peruspilarit

YHTEINEN TAVOITE

Kaikkien Lapin alueen toimijoiden tulee olla sitoutuneita edistämään Lapin vihreää siirtymää – muutos tehdään yhdessä.

KAIKKI LIITTYY KAIKKEEN

Jokainen toimijaryhmä tunnistaa oman toimintansa vaikutukset myös toisiin toimijoihin ja tavoitteisiin, ja aktiivisesti edistää sektorien välistä vuoropuhelua.

UUDISTUMISKYKY

Uudenlaista toimintaa kokeillaan ennakkoluulottomasti, ja muilta oppien. Lappi osoittaa kykynsä olla edelläkävijä.

TIETO KÄYTTÖÖN

Muutos edellyttää tietopohjaista päätöksentekoa ja kunnianhimoa kaikilta sektoreilta. Tutkittu tieto toimii päätösten tukena.

Teemakohtaiset tavoitteet

Lapin Green Dealin alateemojen ympärille
syntyneet tavoitteet ja tunnistetut
toimenpiteet jatkotyöskentelyn pohjaksi.

**Lappi tavoittelee
hiilineutraaliutta**

- Tietopohjaiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi → nykytilan ymmärtäminen ja vaikuttavimpien toimenpiteiden tunnistaminen
- Huomio viestintään ja tavoitteen motivointiin → lappilaisten ymmärryksen lisääminen ja toimijuuteen kannustaminen
- Lapin maakunnan sitoutuminen päästövähennystavoitteisiin ja Hinku-maakunnan (Hinku = hiilineutraali kunta) statuksen saavuttaminen

**Vähäpäästöinen liikenne
tukee Lapin saavutettavuutta**

- Monipaikkaisen työn tukeminen
- Siirtymä sähköön ja uusiutuviin polttoaineisiin liikenteessä
- Tieinfrastruktuurin, liikenteen palveluiden ja raideliikenteen kehittäminen
- Pyöräilyn ja kävelyn edellytysten kehittäminen

**Ympäristönsuojelun ja
luonnon monimuotoisuuden
vahvistaminen**

- Luonnonsuojelun ja -hoidon osaamisen varmistaminen
- Ympäristöviestinnän ja -kasvatuksen lisääminen
- Kompensaation merkityksen tunnistaminen (suojelu- ja ennallistamistoimet)
- Kiertotalous ratkaisuna – resurssien säästeliäs ja ekotehokas käyttö mahdollistaa kestävän kasvun
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen laajalti

**Metsien käyttö on
ilmastoviisasta ja kestävä**

- Metsien eri käyttömuotojen yhteensovittaminen
- Metsien hiilinielujen ja -varastojen kasvattaminen Lapin alueella
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen metsätaloudessa
- Ylläpidetään kestävä metsätaloutta biotalouden kehittämiseksi ja raaka-aineen varmistamiseksi
- TKI-ympäristön kehittäminen uusien ratkaisujen ja innovaatioiden tuottamiseksi

**Kestävä matkailu
kilpailuvoimana**

- Vähäpäästöinen saapuminen ja liikkuminen Lapissa
- Matkailurakentamisen ilmastokestävyys: ilmastoneutraali uudisrakentaminen, fossiiliton energia ja energiatehokkuusratkaisut
- STF-merkki sertifikaatteineen käytössä alueen matkailussa
- Kapasiteetti tehokkaassa käytössä – ympärivuotisuus ja viipymisen pidentäminen
- Luonnon matkailukäytön ja reitti-infran kehittäminen vastuullisuuden ehdoilla

Kiertotalousajattelu luo uutta

- Kiertotalousajattelun painottaminen kaikilla tasoilla
- Raaka-aine- ja materiaalihokkuuden resurssitehokkuuden kehittäminen
- Onnistumisen tarinoiden nostaminen – olemassa olevien liiketoimintamallien nostaminen
- Teollinen symbioosi
- Kv-bisnespotentiaalin hyödyntäminen entistä paremmin

**Energian murros edistyy
Lapissa**

- Uuden uusiutuvan energian tuotannon lisääminen, erityisesti tuulivoiman osalta – huomioiden ympäristönäkökulmat
- PK-yritysten tukeminen oikeudenmukaisen siirtymän mahdollistamiseksi
- Öljyn käytön vähentäminen
- Puupohjaisten polttoaineiden tulevaisuuden turvaaminen hiilinielut huomioiden siellä, missä se on järkevää/välttämöntä
- Oppien kerääminen vetytalouden osalta tulevaisuuden varalle

**Arktinen ruoantuotanto
edistää kestävyttä**

- Tuotantopanokset tehokkaasti käytössä ja kiertotalous hyödynnetty
- Puhtaat vesistöt ja luonnonkalan hyödyntäminen
- Hiilensidonnan varmistaminen
- Lähiruokaa saatavilla ja myös korkeammalle jalostettuna
- Pk-luonnontuoteteollisuuden kehittyminen

HIILINEUTRAALISUUS

Hiilineutraalisuuden osalta syntyi päätös pyrkiä muun Suomen tapaan hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Tiedot Lapin päästöistä ovat puutteelliset ja vaativat lisää tutkimusta. Tästä syystä tavoitteeseen pyrkiminen vaatii alkuun erillisen selvityksen luomista, jonka tulisi alkaa puuttuvien tietojen kartoittamisella, Lapin hiilitaseen laskemisella ja vaikuttavimpien toimenpiteiden tunnistamisella tietopohjaisesti. Jatkuvaa seuranta varten keskeistä olisi määrittää indikaattorit, joiden valossa työn etenemistä voitaisiin jatkossa tarkastella.

Työpajoissa tiedostettiin tavoitteen kunnianhimoisuus, mutta toisaalta myös sen välttämättömyys. Hiilineutraalisuuteen pääseminen edellyttää suuria toimenpiteitä, kipeitä päätöksiä ja sen vaikutukset kohdistuvat kaikkiin toimialoihin. Keskusteluissa nousi esiin mm. rakennetun ympäristön hiilineutraalius esim. korjausrakentamiseen ja energiatehokkuuteen liittyen, metsät kestävän raaka-aineen tarjoajana, öljyn käytön lopettaminen lämmitysmuotona, energian säästämisen merkitys, teollisuuden vähähiilisyyden edistäminen, yksilötason toimet (kuten asuminen, ruoka, liikkuminen), hiilinielujen monipuolinen ja huomattava kasvattaminen sekä koko maakunnan liittäminen osaksi Hinku-verkostoa.

Lapin kärkiteemat

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- EU:n kehittäminen hiilineutraaliksi 2050 mennessä
 - Tavoite ohjaa kaikkea EU:n toimintaa tällä hetkellä
 - Muutos tulee olemaan hyvin laaja-alainen ja se koskee kaikkia sektoreita
 - European Green Deal -ohjelma jalkauttaa tavoitteen vaatimat toimet eri sektoreille
 - Kehitystä kohti tavoitetta ohjataan rahoittamalla tavoitetta tukevia toimia ja muuttamalla lainsäädäntöä nykyistä ilmastoystävällisemmäksi
 - Tavoitteen toteutumista seurataan aktiivisesti erilaisin raportein ja selvityksin

- Suomi on hiilineutraali 2035
 - Luodaan päästövähennyspolku
 - Päivitetään ilmastopolitiikka ja –laki
 - Lisätään tieteellistä tutkimusta ja seuranta
 - Jaetaan kuorma sosiaalisesti ja alueellisesti tasan → yhteiset talkoot

ENERGIA

Energia-ala on murroksen kourissa, mikä näkyy myös Lapissa. Globaalisti energia-alan murros ja vihreä siirtymä on keskeinen osa-alue ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Koko energiajärjestelmän uudistaminen vaatii merkittäviä investointeja niin julkisilta kuin myös yksityisiltä toimijoilta.

Lapissa on merkittävää potentiaalia lisätä uutta uusiutuvaa ja vähäpäästöistä energiatuotantoa, mikä nähdäänkin keskeisenä alueen tavoitteena. Lapin vähähiilisen energiajärjestelmän onnistuminen on kriittistä koko Suomen energiajärjestelmän ja ilmastotavoitteiden osalta.

Työpajoissa havaittiin, että siirtymä fossiilisista polttoaineista kohti uusiutuvia energianlähteitä on väistämätön. Lapissa muutoksen edistämisessä ja suunnittelussa on keskeistä, kuinka siirtymä toteutetaan järkevästi ja oikeudenmukaisesti huomioiden yksilöiden ja elinkeinojen tarpeet.

Lapin kärkiteemat

UUDEN UUSIUTUVAN
ENERGIAN TUOTANNON
LISÄÄMINEN

PK-YRITYSTEN JA
KUNTIEN TUKEMINEN
ENERGIAMURROKSESSA

ÖLJYN KÄYTÖN
VÄHENTÄMINEN

PUUPOHJAISTEN
POLTTOAINEIDEN
TULEVAISUUDEN
TURVAAMINEN
HIILINIELUT HUOMIOIDEN

OPPIEN KERÄÄMINEN
VETYTALOUDEN
OSALTA
TULEVAISUUDEN
VARALLE

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Hiilineutraalin energiajärjestelmän rakentaminen
- EU:n energia- ja ilmastotavoitteet 2030
 - Vähintään 40 % vähennys kasvihuonekaasupäästöihin vuoden 1990 tasoon verrattuna – esitetty nostettavan vähintään 55 %:iin
 - Vähintään 32 % osuus uusiutuvaa energiaa
 - Vähintään 32,5 % parannus energiatehokkuudessa
- Muita julkaistuja tavoitteita
 - Merituulivoiman kapasiteetin nosto 12 gigawattista vähintään 60 gigawattiin vuoteen 2030 mennessä
 - Enemmän kiertotalouteen perustuva energiajärjestelmä, jonka ytimessä on energiatehokkuus
 - Vuosina 2025-2030 EU:ssa vähintään 40 gigawatin edestä uusiutuvaan energiaan perustuvia vedyn elektrolyysilaitteita ja uusiutuvan vedyn tuotanto kymmenen miljoonaa tonnia

- Suomi on hiilineutraali vuonna 2035
- Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi
 - Sähkön ja lämmön tuotannosta lähes päästötöntä 2030 mennessä → lisätään massiivisesti uusiutuvaa energiaa, parannetaan energiatehokkuutta, pyritään pois hiilestä, öljystä ja turpeesta

ENERGIA

TAVOITTEEN
KUVAUS

UUDEN UUSIUTUVAN ENERGIAN TUOTANNON LISÄÄMINEN

Lapin alueella on merkittävä potentiaali lisätä oman alueen uusiutuvan energian tuotantoa ja näin vähentää Lapissa käytetyn energian ilmasto- ja ympäristövaikutuksia, mutta myös merkittävästi edesauttaa muiden alueiden vähähiilisyteen siirtymistä. Uusiutuvan energian tuotannon lisääminen tuo myös merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia Lapin alueelle.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Aurinkoenergian uusien innovaatioiden huomioiminen Lapin energiantuotannossa kesäisin (mm. aurinkoenergian varastoiminen hiekkaan)	Uusi	Kehitystoimenpide
Maatuulivoiman kaavoitus- ja investointi-innostuksen tukeminen, merituulivoiman kehittämisen jatkaminen	Olemassa oleva	
Uusiutuvien energiaratkaisujen edistäminen osana virkatyötä (uusituvan energian edistäminen MRL:n tavoitteiden mukaista)	Olemassa oleva	
Siirtyminen lämmöntuotannossa fossiilittomaan tuotantoon	Uusi	Ohjaustoimenpide
Osaamisen lisääminen ja hyvien käytänteiden omaksuminen (esim. tuulivoimaosaaminen)	Uusi	Osaamisen kehittäminen
Tuulivoiman aluetaloudelliset vaikutukset –selvityksen hyödyntäminen	Olemassa oleva	Tutkimus
Lapin yliopiston osaamisen hyödyntäminen (ympäristötyöryhmä & kestävän kehityksen opintoja, aiheeseen liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita, vastuullisuus ja kestävä kehitys strategisissa valinnoissa)	Olemassa oleva	
Kuntakohtaiset UE-potentiaali -selvitykset	Olemassa oleva	
Tuulivoimaan liittyvien asioiden käsitteleminen ELY-keskuksissa valtakunnallisessa tuulivoimaverkostossa	Olemassa oleva	Vaikuttaminen
YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena toimiminen tuulivoimahankkeisiin liittyvissä YVA-menettelyissä	Olemassa oleva	Viestintä
Kuntalaisten aktivoiminen mukaan tuulivoimahankkeisiin ja vastustuksen vähentäminen	Uusi	

ENERGIA

TAVOITTEEN
KUVAUS

PK-YRITYSTEN JA KUNTIEN TUKEMINEN ENERGIAMURROKSESSA

Energiamurroksen vaatimien investointien toteuttaminen vaatii merkittävää kuntien ja pk-sektorien rahallista tukemista. Siirtyminen fossiilittomiin ja uusiutumattomiin energialähteisiin edellyttää niin julkisten tukirahoitusmuotojen hyödyntämistä kuin myös yksityistä investointipääomaa.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kuntien verkostomaisen työn vakiinnuttaminen osaksi yhteisiä hankintoja	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Turveyrittäjien tukeminen siirtymisessä turvetuotannosta metsäpolttoaineeseen sekä ennallistamaan soita ja kosteikkoja	Olemassa oleva/uusi	
Erilaisia ilmastoon ja kiertotalouteen liittyvien hankkeiden tukeminen rakennerahastoista	Olemassa oleva	Rahoitus
Oikeudenmukaisen siirtymän ym. varoista tärkeä tukea yrittäjien ohella alueellisesti elinvoimaansa "menettävien" kuntien elinvoimaponnistuksia (investoinnit teolliseen infraan ym.)	Uusi	
Yhteissuunnittelun toimintatapojen/prosessien kehittäminen niin, että saadaan toimijat keskustelemaan ja toimimaan yhdessä	Uusi	Toimintatapojen kehittäminen
Kuntien yhteistyön lisääminen poikkihallinnollisesti. esim. seutukuntatasolla	Uusi	
Pk-yrityksille tukea ja neuvontaa ratkaisuihin ja tukiasioissa	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta

ENERGIA

TAVOITTEEN
KUVAUS

ÖLJYN KÄYTÖN VÄHENTÄMINEN

Öljyn käytön vähentäminen rakennusten erillislämmityksessä ja muissa yhteiskunnallisissa aktiviteeteissa halutaan saada mahdollisimman alas. Muutoksessa halutaan huomioida riittävä oikeudenmukaisuus ja tarjota riittävät tukiratkaisut niin yrityksille kuin kuntalaisillekin.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Öljylämmityksestä luopumiseksi myönnettävien avustuksien kasvattaminen	Uusi	Rahoitus
Tarkastelujen lisääminen ja tukeminen lämmitystapamuutoksien vaihtoehtoista, vaikutuksista ja kannattavuuksista	Olemassa oleva	Tutkimus
Kuntalaisille ja yrityksille suunnattu yhteiskilpailutus öljystä luopumiseksi	Olemassa oleva	Viestintä
Tukien hyödyntämisen tärkeyden korostaminen Lapin alueella	Uusi	
Uusien kohderyhmien huomioiminen ja tukeminen öljylämmityksestä luopumisessa, esim. seurakunnat	Uusi	

ENERGIA

PUUPOHJAISTEN POLTTOAINEIDEN TULEVAISUUDEN TURVAAMINEN HIILINIELUT HUOMIOIDEN

Lapin alueen metsävarannot nähdään keskeisenä energiantuotannon raaka-ainelähteenä ja uusiutuvana mahdollisuutena. Lapin vihreän kehityksen siirtymässä halutaan varmistaa, että puunkäyttö energiantuotannossa sallitaan myös tulevaisuudessakin, hiilinielut huomioiden.

TAVOITTEEN
KUVAUS

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Pyritään ehkäisemään, ettei EU kiellä/sanktioi puun polttoa lämmöntuotannossa	Uusi	Vaikuttaminen
Edunvalvonnan ja vaikuttamisen kehittäminen mm. Lapille tärkeiden elinkeinojen ja energialähteiden näkökulmasta	Uusi	
Kotimaisuus - aluetalousvaikutusten huomioiminen	Uusi	
Tunnistetaan kuitenkin riski sille, että polttoon perustuvaa energiantuotantoa rajoitetaan tulevaisuudessa voimakkaasti, energiainvestoinnit mietittävä tarkasti	Olemassa oleva/uusi	Toimintatapojen kehittäminen
Painotetaan puupolttoaineena riukupuita kantojen ja luonnonmetsien tai niiden kaltaisten metsien sijaan	Olemassa oleva/uusi	

OPPIEN KERÄÄMINEN VETYTALOUDEN OSALTA TULEVAISUUDEN VARALLE

Energiamurroksen keskiössä on kokonaan uusien energiantuottomahdollisuuksien tunnistaminen, kehittäminen ja laaja-alainen hyödyntäminen. Vihreän vedyn tuotanto ja hyödyntäminen on ennustettu olevan keskeinen osa-alue globaalissa energiamurroksessa. Vihreän vedyn tuotanto ja hyödyntäminen tarjoaa merkittäviä taloudellisia ja ympäristöllisiä mahdollisuuksia Suomelle ja Lapin toimijoille.

TAVOITTEEN
KUVAUS

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Vetytalouden mahdollisuuksien ja rajoitteiden kartoittaminen maakunnassa mm. vedyn tuotannon ja raskaan liikenteen näkökulmasta	Uusi	Tutkimus

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

Ympäristönsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden merkitys globaalissa ilmasto- ja ympäristötyössä on korostunut huomattavasti viimeisien vuosien aikana. Esimerkiksi globaalin ruoantuotannon riippuvuus keskeisistä luonnon ekosysteemeistä on noussut laajan yleisön tietoisuuteen ja useat keskeiset eliöpopulaatiot ovat tutkimusten mukaan huonossa kunnossa niin Euroopassa kuin myös globaalistikin. Monimuotoisuuden heikon kehityksen taustalla on tunnistettu olevan pitkälti ilmastomuutos, tuholais- ja torjunta-aineiden käyttö ja ihmisten lisääntyvä maankäyttö. Lapissa haasteita aiheuttavat erityisesti ilmastomuutos ja maankäyttö.

Työpajoissa tunnistettiin, että Lapin luonto ja monimuotoisuus on tärkeä osa Suomen ja koko Euroopan luonnon monimuotoisuutta, ja tärkeä osa Lapin vetovoimaa ja keskeisiä toimialoja. Vaikka luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ei tutkimuksen perusteella ole ollut aivan yhtä voimakasta Lapissa kuin monilla muilla alueilla, on Lapin vihreän siirtymässä varmistuttava, että Lapin monimuotoisuus ei pääse heikkenemään. Työpajoissa nostettiin esille, että myös Lapissa on tunnistettu tiettyjen luontotyyppien ja lajien uhanalaistumista, joiden turvaamiseksi on keskitettävä lisää toimenpiteitä ja kehitettävä edelleen olemassa olevia toimintatapoja.

Lapin kärkiteemat

LUONNONSUOJELUN JA
-HOIDON OSAAMISEN
VARMISTAMINEN

YMPÄRISTÖVIESTINNÄN
JA -KASVATUKSEN
LISÄÄMINEN

KOMPENSAATION
MERKITYKSEN
TUNNISTAMINEN

KIERTOTALOUS
RATKAISUNA –
RESURSSIEN
SÄÄSTELIÄS JA
EKOTEHOKAS KÄYTTÖ

LUONNON
MONIMUOTOISUU-
DEN EDISTÄMINEN
LAAJALTI

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Kemikalisoitumisen ja luonnon pilaantumisen ehkäiseminen
- Ekosysteemin ja biodiversiteetin säilyttäminen ja ennallistaminen
 - Vaikutetaan globaalisti - Edesautetaan Pariisin ilmastopöytäkirjaan verrattavan YK:n biodiversiteettisopimuksen syntymistä
 - Lisätään ennallistamista - Istutetaan 3 miljardia puuta, pysäytetään pölyttäjäkato ja ennallistetaan 25 000 km jokia
 - Mahdollistetaan muutos - Osoitetaan 20 mrd €/v biodiversiteetin säilyttämiseen
 - Kehitetään luonnonsuojelua - 30 % maa- ja merielinympäristöistä suojelun alle

- Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa
 - Kasvatetaan suojelualueiden määrää, lisätään ennallistamista, huomioidaan luonnon monimuotoisuus laajasti päätöksenteossa, kehitetään seuranta ja kansainvälistä yhteistyötä
- Parannetaan kaivosten ympäristön suojelua
 - Kaivoslainsäädännön uudistaminen ympäristöystävällisemmäksi, säädetään kunnille oikeus päättää kaivostoiminnan mahdollisuudesta alueellaan, parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

TAVOITTEEN
KUVAUS

LUONNONSUOJELUN JA -HOIDON OSAAMISEN VARMISTAMINEN

Luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi on tärkeää, että keskeisillä Lapin toimijoilla on riittävä tietotaito ja kyky kehittää omia toimintatapojaan ja toisaalta arvioida omien toimenpiteiden vaikutuksia ympäröivään luontoon. Luonnonsuojelun kehittämiseksi, myös muiden kuin varsinaista luonnonsuojelutyötä tekevien, tietotaitoja ja osaamista on kyettävä lisäämään merkittävästi, kuten esimerkiksi metsänomistajien ja maanviljelijöiden.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Monimuotoisuusohjelmien, mm. Metso- (metsät) ja Helmi-ohjelmat (muut elinympäristöt), kokonaisvaltainen hyödyntäminen (koulutus ja ohjelmien toteutus)	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Viestintä ja koulutus luonnonhoidon menetelmistä – Jatkuvan kasvatuksen rinnalle tietoa muistakin keinoista vaikuttaa (mm. lahoppuun ja luontokohteiden säästäminen, lehtipuusekoituksen ja lehtipuuvältaisten kohteiden turvaaminen, vanhojen aihkien ja vanhojen lehtipuiden säästäminen, monipuoliset vesiensuojelutoimet, aktiivisen luonnonhoidon toimet ja ennallistaminen, erirakenteisuuden ylläpito, riistatiheiköiden säästäminen, perinnebiotooppien hoito)	Olemassa oleva/Uusi	
Koulutuspuolen ohjaus ja sitouttaminen	Uusi	
Luonnonsuojelualueiden hoidon ja retkeilyrakenteiden kestäväinnin rahoituksen turvaaminen	Olemassa oleva	Rahoitus
Luonnonsuojelutoimien hanketoteutustuen ja –rahoituksen lisääminen	Olemassa oleva	

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

YMPÄRISTÖVIESTINNÄN JA -KASVATUKSEN LISÄÄMINEN

TAVOITTEEN
Kuvaus

Ympäristökasvatuksen ja viestinnän rooli eri sidosryhmien opastamisessa ja sitouttamisessa on keskeinen toimenpide ja tavoite Lapin alueen luonnon ja ympäristön suojelemisessa. Tietoa on kyettävä jakamaan monipuolisesti ja ymmärrettävästi kaikille eri sidosryhmille, mukaan lukien alueelle saapuvat matkailijat ja yritystoiminnan harjoittajat.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kehitetään ja lisätään alueellista ympäristökasvatusta (mm. LYHTY-ryhmä)	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Järjestetään tiiviitä asiantuntijaluentoja, myös yrityksille, digitaalisuutta hyödyntäen	Uusi	
Verkkomateriaalien ja somekanavien hyödyntäminen uusimman tiedon levittämisessä	Olemassa oleva	Viestintä
Viestinnän lisääminen viranomaistyöstä ja hanketoteutuksesta	Olemassa oleva	
Viestinnän lisääminen Lapin lajiston nykytilasta ja tiettyjen lajien vähenemisen syistä, keskeistä tunnistaa erityiskohteet (mm. perinnebiotoopit, tunturit, lehdot ja korvet)	Uusi	
Jaettavan tiedon tulee olla mahdollisimman objektiivista	Olemassa oleva/Uusi	

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

KOMPENSAATION MERKITYKSEN TUNNISTAMINEN

TAVOITTEEN
Kuvaus

Vihreän siirtymän mahdollistaminen vaatii keskeisten, myös Lapissa sijaitsevien, raaka-aineiden hyödyntämistä muun muassa uusiutumattomien raaka-aineiden korvaamisessa ja sähköiseen liikenteeseen siirtymisessä. Luontokompensaation avulla voidaan vähentää raaka-aineiden käytöstä syntyviä negatiivisia vaikutuksia ja edesauttaa raaka-aineiden kestävää hyödyntämistä.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Biodiversiteettikompensoinnin tasoksi no net loss/net positive impact -periaate	Uusi	Ohjaustoimenpide
Lisätään toimijoiden tietoa ja ymmärrystä kompensaatioiden vaikutuksista	Uusi	Osaamisen kehittäminen
Hiilijalanjälkiarvioinnin (vuosittain) liittäminen mukaan hankkeisiin ja sen pienentämiseen liittyvät toimenpiteet	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Toteutetaan selvityksiä, miten ekologinen kompensaatio lisää tai ylläpitää luonnon monimuotoisuutta	Olemassa oleva	Tutkimus
Arvioidaan tehtyjen kompensaatiotoimenpiteiden riittävyyttä	Uusi	
Aktiivinen osallistuminen lainvalmisteluun	Olemassa oleva	Vaikuttaminen
Vuoropuhelun edistäminen ja ylläpitäminen eri toimijoiden kanssa	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

TAVOITTEEN
KUVAUS

KIERTOTALOUS RATKAISUNA

Luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön suojelemisessa keskeistä on pyrkiä vähentämään neitseellisten raaka-aineiden käyttöä. Kiertotalouteen siirtyminen, ja raaka-aineiden suljettujen kiertojen rakentaminen, vähentävää oikein toteutettuna ympäristöön kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia. Kiertotaloudella voidaan myös merkittävästi vähentää globaalien materiaaliketjujen vaikutuksia Suomen ja Lapin ulkopuolella ja edesauttaa taloudellisten aktiviteettien rakentumista Suomeen ja Lappiin.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Luodaan asiantuntijapalveluita kiertotalouteen (yrityksille ja päättäjille ympäristövaikutusten ja kestävyys arviointia ym.)	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Pilotti- ja demonstraatiomallien edistäminen – luodaan rahoitusmalleja uuden kehittämiseen	Uusi	Rahoitus
Lisätään aktiivista TKI-työtä uusien mahdollisuuksien ja sivuvirtojen löytämiseksi	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta
Edistetään ekoteollisuus- ja kiertotalouspuistoja	Uusi	Vaikuttaminen
Laajemman (kv-)yhteistyön ja viranomaistuen kehittäminen eri tahojen välillä	Uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Tuodaan Lapissa tuotetuissa tuotteissa nykyistä selkeämmin esille tuotteen kierrätettävyys ja sen tuottamisen ekologisuus	Uusi	Viestintä

YMPÄRISTÖNSUOJELU JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN EDISTÄMINEN LAAJALTI

TAVOITTEEN
Kuvaus

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen edellyttää konkreettisia vesistöjen ja maa-alueiden suojelu-, kunnostus- ja ennallistamistoimenpiteitä paikallisten ekosysteemien elinkelpoisuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Toteutetaan vesistökunnostuksia	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Lisätään luonnonsuojelualueita erityisesti monimuotoisuuden kannalta keskeisille alueille (mm. Lounais-Lapin vanhat metsät ja suoalueet) pyrkien riittävän suuriin ja yhtenäisiin suojelualueisiin, jotta lajeilla on mahdollisuus levitä samanlaatuisiin habitaatteihin	Olemassa oleva/Uusi	
Toteutetaan elinympäristöjen ennallistamistoimia	Olemassa oleva	
Ylläpidetään hyönteisten ja erityisesti pölyttävien hyönteisten lisääntymisolosuhteita myös taajama-alueilla	Olemassa oleva/Uusi	
Pienten (alle 2 MW) vesivoimaloiden purkaminen ja vesistöjen palauttaminen vaelluskalakelpoisiksi EU-tuella	Olemassa oleva/Uusi	Ohjaustoimenpide
Yli 200-vuotiaiden metsien saattaminen suojeluun koko Lapissa	Uusi	
Toteutetaan Lapin alueellista metsäohjelmaa (määritellyt tavoitteet ja toimenpiteet talousmetsien luonnonhoitoon ja metsäluonnon monimuotoisuuteen liittyen)	Olemassa oleva	
Kehitetään turvaamistoimia uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojelemiseksi (kuten tunturiluonto ja perinnebiotoopit)	Olemassa oleva/Uusi	
Tuodaan erilaisiin suunnitteluprosesseihin mukaan ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden tunnistaminen läpileikkaavasti erilaisissa suunnitteluprosesseissa ja päätöksenteon kaikissa vaiheissa	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Kehitetään vieraslajitorjuntaa	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Kehitetään luonnonvarojen ja ympäristön seurannan työkaluja ja menetelmiä	Olemassa oleva	Tutkimus
Seurataan aktiivisesti hyönteisten määrää ja tilaa eri biotoopeilla	Olemassa oleva	
Lisätään ja kehitetään rajat ylittävää yhteistyötä (Ruotsi, Norja, Venäjä) luonnonsuojelussa esim. rajavesistöyhteistyö ja uhanalaisten eliölajien turvaaminen	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Korostetaan viestinnässä monipuolisesti luonnon monimuotoisuuden tärkeyttä	Olemassa oleva	Viestintä

KESTÄVÄ MATKAILU

Matkailun osalta kestävän kehityksen toimenpiteitä oli jo mietitty pitkälle. Ajatuksista haluttiin siirtyä käytäntöön ja toiveena oli konkreettisten mallien ja selkeän toimintasuunnitelman luominen kohti hiilineutraalisuutta. Liikenteen tapaan työelämän monipaikkaisuuden mahdollisuudet tunnistettiin osana matkailijoiden viipymän kasvattamista. Parhaassa tapauksessa osasta matkailijoita saataisiin jopa pysyviä asukkaita. Kiertotalouden kasvava merkitys näkyi myös matkailun keskusteluissa. Kierrätyksen ja kiertotalouden nykyistä laajempi edistäminen nähtiin tärkeänä. Lämmitysratkaisujen ja energiatehokkuuden suhteen matkailu linkittyi vahvasti myös energiasectoriin.

Sertifikaattien laajaa käyttöä pidettiin keskeisenä, koska niiden käyttöönotto viestii kokonaisvaltaista sitoutumista tavoitteisiin ja edistää näin koko Lapin matkailun mainetta. Virtuaalisten matkailumallien kehittäminen nousi myös esiin yhtenä kestävämmän matkailun vaihtoehtona.

Lapin kärkiteemat

VÄHÄPÄÄSTÖINEN
SAAPUMINEN JA
LIIKKUMINEN LAPISSA

MATKAILU-
RAKENTAMISEN
ILMASTOKESTÄVYYS

STF-MERKKI
SERTIFIKAATTEINEEN
KÄYTÖSSÄ ALUEEN
MATKAILUSSA

KAPASITEETTI
TEHOKKAASSA
KÄYTÖSSÄ

LUONNON
MATKAILUKÄYTÖN
JA REITTI-INFRAAN
KEHITTÄMINEN
VASTUULLISUUDEN
EHDOILLA

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- EU:n kehittäminen hiilineutraaliksi 2050
- Siirtymä älykkääseen ja kestäväan liikenteeseen
- Rakennetun ympäristön uudistaminen ja tehokkuuden lisääminen
 - Energiatehokkuuden parantaminen rakennuksissa ja energiaköyhyyden poistaminen
 - Julkisten ja yksityisten rakennusten kunnostaminen – yhteensä 35 miljoonan rakennuksen kunnostaminen vuoteen 2030 mennessä
 - Vähähiiliset, digitalisoidut ja älykkäät rakennukset

- Suomi on hiilineutraali vuonna 2035
- Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä
- Matkailu- ja ravintola-alan hiilijalanjäljen pudottaminen alle neljännekseen nykyisestä
 - Energia- ja energiatehokkuusremontit
 - Keskitetysti tehdyt säädöt
 - Valtava merkitys kaukolämmön ja sähkön tuotannon muuttumisella vähäpäästöiseksi

KESTÄVÄ MATKAILU

VÄHÄPÄÄSTÖINEN SAAPUMINEN JA LIIKKUMINEN LAPISSA

Merkittävä osa Lapin matkailun päästöistä syntyy matkustamisesta. Tulevaisuudessa matkailun päästöjen merkitys korostuu matkakohteiden valinnassa ja tästäkin syystä pitkien etäisyyksien Lappiin on päästävä vähäpäästöisin keinoin. Käyttövoimien murroksen myötä esimerkiksi sähköautojen määrä kasvaa vauhdilla. Mikäli tätä ei huomioida Lapissa latausinfra kehityksen osalta, jättävät useat turistit saapumatta alueelle.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Sähkölatausverkosto LapCharge –hankkeen edistäminen	Olemassa oleva	Hanketoiminta
FIT ME! – Foreign Individual Travelers’ hospitality and Mobility Ecosystem –hankkeen edistäminen	Olemassa oleva	
Lapland Robotics –hankkeen edistäminen	Olemassa oleva	
Liikenneketjut: junayhteydet sekä sieltä jatkoyhteys määränpäähän. Paikallisen "julkisen liikenteen" kehittämistyö ja kokeilut	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
The Arctic Route reitin yhteiskehittäminen ja tuotteistamiseen kytkeminen	Olemassa oleva	
Lentoasemayhtiö Finavia ja Napapiirin Energia ja Vesi (Neve) ovat sopineet Rovaniemen lentoaseman lämmittämisestä kaukolämmöllä, jonka tuotannossa ei synny hiilidioksidipäästöjä.	Olemassa oleva	
Digitaalisen saavutettavuuden vahvistaminen (mm. digitiekartta) ja virtuaalimatkailukonseptin kehittäminen	Olemassa oleva	
Sähköautoiluun kannustaminen, latauspisteiden lisääminen	Uusi	
Kutsuliikennepohjaisen bussiliityntäliikenteen kehittäminen myös tuettuihin linjoihin sekä lentokentiltä lähtevään liikenteeseen	Uusi	Ohjaustoimenpide
STIL – Slow travel in northern rural landscapes - routes for leisure biking -hanke (Interreg Nord; 2020-2022) kehittää retkipyöräilyreittejä	Olemassa oleva	
Sähköautojen latauspisteiden yhteishankinnat	Uusi	
Rahoitusinstrumentit suoran lentoliikenteen kehittämiseen	Uusi	Rahoitus
Ekologisen liikkumisen vaihtoehdot alueella; sähköauto vuokrattavissa, efatbiket, kauppakyydit yms.	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta
Lentoliikenteen mahdollisuuksien parantaminen Lapin lentoasemilla, Finavia vauhdittaa sähkölentokoneiden käyttöönottoa Suomessa	Olemassa oleva	
Vahva edunvalvontatyö ja yhteyksien säilyttäminen	Olemassa oleva	Vaikuttaminen
Lähimarkkinoiden haltuunotto - matkailijat eivät saavu kaukomailta, vaan esimerkiksi Suomesta tai naapurimaista.	Uusi	Viestintä

KESTÄVÄ MATKAILU

MATKAILU-RAKENTAMISEN ILMASTOKESTÄVYYS

Lapin alueella matkailun kehityksen ja tarpeiden vaikutus alueen rakentamisessa ja infran kehityksen ohjaamisessa on merkittävä. Osana Lapin kestävän matkailun kehittämistä toimiala haluaa kehittää rakentamisen ekologisuutta ja vähentää matkailun vaikutuksia ilmastoon ja ympäristöön.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kestävien hankintojen laskurin kehittäminen	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Matkailualuekohtaiset yhteistyöratkaisut esim. jätehuollon palvelut, vihreä lämpö ja sähkö - näihin apua ja tukea	Uusi	
Energiansäästötoimenpiteet alueen yrityksissä; vedenkulutus, maalämpö, hake, ekosertifioitu sähkö yms.	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Matkailualueiden hiilijalanjäljen mittaus - tiekartat osaksi alueiden kestävyysuunnitelmia	Uusi	
Säilytetään arvokkaat jo kartoitetut luontomaisemat	Olemassa oleva/Uusi	Osaamisen kehittäminen
Matkailualan koulutukseen vahvempaa osaamista ilmastoteemoista	Uusi	
Matkailuklusterille konsulttiapua (yrityksille) energiatehokkuuden toimenpiteiden toteuttamiseen	Uusi	Rahoitus
Yritysten omat ratkaisut mm. energiansäästöön ja vähähiiliseen lämmitysmuotoon, jätehuoltoon, ja näihin liittyvät mm. rahoitukset	Olemassa oleva	
Investointituki yrityksille energiatehokkuutta parantaviin uudis- ja korjaushankkeisiin	Uusi	Tutkimus
Kehitetään paikallisen kompensaation mallia	Uusi	
Vertaisverkostojen luominen matkailualueiden välille	Uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Ohjeistukset yrityksille ja yritysneuvojille vähähiilisyystekoihin käytännön tasolla	Olemassa oleva	
Ohjeistus mökinomistajille vähähiilisyystekoihin käytännön tasolla	Olemassa oleva	Viestintä
Ohjataan yrityksiä energianeuvontaan + energiatehokkuussopimuksiin	Olemassa oleva	
Tavoitteena kestävän matkailun ohjeet investoijille/uusille yrityksille	Olemassa oleva	
Ekologiseen rakentamiseen kannustaminen -> myös julkisten organisaatioiden rakennuksissa	Olemassa oleva	
Kestävyyskunnianhimon kehittäminen	Uusi	

KESTÄVÄ MATKAILU

TAVOITTEEN
KUVAUS

STF-MERKKI SERTIFIKAATTEINEEN KÄYTÖSSÄ ALUEEN MATKAILUSSA

Sustainable Travel Finland (STF) -merkki edellyttää Sustainable Travel Finland -ohjelman käymistä, jossa matkailutoimija mm. sitoutuu kestävän matkailun periaatteisiin ja luo kaikkia kestävyysosa-alueita koskevan kehityssuunnitelman, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan. Merkin ja sertifiointin saaminen edesauttaa markkinointia ja helpottaa kuluttajia löytämään aidosti vastuullisia toimijoita.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Muonion matkailuohjelman vahva kärki ja tavoite saada STF-merkki alueelle. Prosessi aloitettu ja osa yrityksistä tekevät omaa prosessiaan parasta aikaa.	Olemassa oleva	Hanketoiminta
Sallan (STF -merkin pilottialue) toimenpiteiden edistäminen	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Autetaan matkailualueita kestävyysuunnitelmien laatimisessa	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Kestävän matkailun viestintästrategia ja kestävä kuntastrategia	Olemassa oleva	
Toteutetaan stf-jatkovalmennuksia koordinoitusti koko Lappiin	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Tehdään tiivistä yhteistyötä maakuntatasolla Visit Finlandin kanssa	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Korkeakouluyhteistyö kädestä pitäen tuen varmistamiseksi yrityksille	Uusi	
Maakuntatason koordinaatiota ja tukea ja apua alueille	Olemassa oleva/Uusi	Viestintä
Kestävän matkailun ja siihen liittyvien kehittämistoimenpiteiden kytkeminen kestävän liiketoiminnan kehittämiseksi. Jotta alueet lähtevät suorittamaan esim. STF-merkkiä, pitää yritysten sisäistää, miksi näin tehdään. Esim. infrapuoella tässä onnistuttu, maalämpö on arkipäivää, aurinkoenergia, vihreää sähkö, sähköautoja huoltoajoneuvoina, jne.	Olemassa oleva	
Tiedottamista/markkinointia lisäävä STF-merkistä	Olemassa oleva	
Julistautuminen maailman kestävimmäksi matkailualueeksi	Uusi	

KESTÄVÄ MATKAILU

KAPASITEETTI TEHOKKAASSA KÄYTÖSSÄ

Lapin matkailu on tällä hetkellä vahvasti painottunut tiettyihin sesonkeihin. Ympärivuotisen matkailun kehittäminen jakaisi luontoon kohdistuvaa räsitusta ja takaisi tasaisemmat tulot matkailusektorille. Innovatiivisin ratkaisuin mahdollista saavuttaa sekä ympäristöä että taloutta hyödyttäviä ratkaisuja.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kesäreitistöjen kehittäminen ja siihen liittyvät tulevat hankkeet (mm. melonta).	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Etätyön, hybridityön, monipaikkaisuuden ja työvastinparien kehittäminen	Uusi	
Lintumatkailun kehittäminen (sopii loppukevään ja alkukesän hiljaiseen aikaan)	Uusi	
Yritysten kannustaminen palveluiden tuottamiseen ei-sesonki aikoinakin - osa STF-sertifikaatin tavoitteita	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Hankerahoitusta kotimaisen ja kansainvälisen ympärivuotisen matkailun kehittämiseen (pitkällä aikajänteellä)	Uusi	Rahoitus
Matkailumarkkinointi ja uudet tapahtumat kohdistetaan nimenomaan näille "hiljaisille" ajoille jotta saadaan ympärivuotisuutta.	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Uudet innovaatiot ja kokeilut -> luovat ratkaisut ja luovien alojen mukaan ottaminen kehittämistoimintaan	Uusi	Uusi liiketoiminta
Matkailun ja vetopitovoiman kehittäminen ja koordinointi -> vahva yhteistyö kuntien ja elinkeinon kanssa	Uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen

TAVOITTEEN
Kuvaus

TOIMENPITEET

KESTÄVÄ MATKAILU

LUONNON MATKAILUKÄYTÖN JA REITTI-INFRAN KEHITTÄMINEN VASTUULLISUUDEN EHDOKSILLA

TAVOITTEEN
KUVAUS

Lapin luonto on keskeinen matkailun vetovoimatekijä, mutta samalla on kyettävä varmistamaan, että matkailu ei itsessään aiheuta luonnon eroosiota tai muuten vahingoita keskeisiä luontokohteita. Tavoitteen keskiössä on ohjata matkailijoita ympäristövaikutusten rajaamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Uudenlaiset sopimukset yhteistyöyritysten kanssa, missä reitti-infran rakentaminen huomioitu mm. käyttökorvauksin yms.	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Latujen ja pyöräteiden valaistus toteuttaminen led-valaistuksella	Olemassa oleva	
Jäteverkoston kehittäminen	Olemassa oleva/Uusi	
Reittistrategia, missä lähtökohta on luonnon kestävä käyttö. Olemassa olevan verkoston monimuotoinen käyttö ja kestäväyttäminen sekä alueiden kulumisen seuranta.	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Uusien matkailualueiden perustaminen olemassa olevan infrastruktuurin alueille, ei umpikorpeen tai rakentamattomille rannoille	Olemassa oleva/Uusi	
Helppoja rahoitusinstrumentteja reitti-infran kehittämiseen ja kunnostamiseen kestävän matkailun kriteereitä vastaavaksi	Uusi	Rahoitus
Vastuullisten ja kestävien matkailuinvestointien houkuttelu kuntaan	Olemassa oleva	Vaikuttaminen
Yhteistyösopimukset MH:n kanssa, yritysten sitoutuminen MH:n kestävän matkailu periaatteisiin.	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Ohjeistus yrityksille luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen käytännön teoilla	Olemassa oleva	Viestintä
Opastettujen palveluiden markkinointi; oppailla vahva osaaminen ja opastavat luonnossa liikkujia	Olemassa oleva	
Reittien käyttäjien ohjausta ja tiedottamista vastuullisuudesta ja reittien kestävästä käytöstä	Olemassa oleva	

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

EU:n pellolta pöytään -strategian ja EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP27) merkitykset ovat keskeisiä Lapin alueen ruoantuotantoa ohjaavia toimia. Maakunnan toimet nähtiin järkeviksi kytkeä näihin strategioihin alueen erityispiirteet, kuten lyhyt kasvukausi, puhdas luonto, villikala ja porotalous, huomioiden. Huoltovarmuuden varmistaminen ja hajautettu tuotanto ovat lisäksi tärkeitä teemoja arktisen ruoantuotannon näkökulmasta.

Koulutuksella ja alan keskinäisellä vuoropuhelulla on tärkeä rooli Lapin alueen ruoantuotannon ilmastotekojen edistämisessä. Kokonaisvaltainen arvoketjuajattelu kestävyuden kehittämiseksi edistää sekä alan tulevaisuuden kilpailukykyä että tukee alueen huoltovarmuutta. Ruoantuotantoon läheisesti linkittyvä, vähähiilisyys ja kestävyys liittyvä toimiala on ennen kaikkea logistiikka- ja kuljetusala. Lisäksi materiaalitehokkuuteen ja teollisten prosessien kehittämiseen liittyvät toimet ovat keskeisiä ruoantuotannon kestävyyskannalta.

Lapin kärkiteemat

TUOTANTOPANOKSET
TEHOKKAASTI
KÄYTÖSSÄ JA
KIERTOTALOUS
HYÖDYNNETTY

PUHTAAT VESISTÖT JA
LUONNONKALAN
HYÖDYNTÄMINEN

HIILENSIDONNAN
VARMISTAMINEN

LÄHIRUOKAA
SAATAVILLA JA MYÖS
KORKEAMMALLE
JALOSTETTUNA

PK-LUONNONTUOTE-
TEOLLISUUDEN
KEHITTYMINEN

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Ruoantuotannon kestävyys kehittäminen
 - Varmistetaan turvalliset, ravitsevat ja korkealaatuiset elintarvikkeet
 - Mahdollisimman vähäinen vaikutus luontoon
 - 40 % maatalouden ja 30 % meri- ja kalatalouden määrärahoista suunnattava ilmastotoimiin
- Kestävä maatalous → keskeiset tavoitteet vuoteen 2030 mennessä
 - 25% viljeltävästä pinta-alasta on luomuviljelyn piirissä
 - Vähentää ravinnevalumia luontoon 50%
 - Vähentää lannoitteiden käyttöä 20%
 - Vähentää tuholaismateriaalien käyttöä 50%
- Ilmastoystävällistä ruokapolitiikkaa
 - Laaditaan kansallinen ilmastoruoka-ohjelma
 - Lisätään kasvisruoan osuutta julkisissa hankinnoissa ja ruokapalveluissa
 - Puolitetaan ruokahävikki
 - Tuetaan lähi- ja luomutuotantoa (liha, maito, kananmunat)
- Parannetaan eläinten hyvinvointia
 - Lakiin täydennetään eläimen itseisarvo ja mahdollistetaan lajityypillinen käyttäytyminen
 - Kehitetään eläinten hyvinvointia parantava tukijärjestelmä
 - Eläinkokeita korvaavien tapojen käyttöönoton rahoitusta lisätään

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

TUOTANTOPANOKSET TEHOKKAASTI KÄYTÖSSÄ JA KIERTOTALOUS HYÖDYNNETTY

TAVOITTEEN
KUVAUS

Arktisessa ruoantuotannossa pyritään siihen, että alueen resurssit hyödynnetään tehokkaasti ruoantuotannon arvon kasvattamiseksi ja tuotannon ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Keskiössä on kiertotalouden hyödyntäminen tuotannon arvoketjun kehittämiseksi ja negatiivisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Hanketoiminnan (mm. ympärivuotinen kaupunkiviljely sekä dialogiaa ja kohtaamisia Arktisella) lisääminen	Olemassa oleva	Hanketoiminta
Teurastamojen kehittämissuunnitelmien edistäminen, mm. sivutuotteiden hyödyntäminen	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Maatalousmuovin kierrätyksen edistäminen	Uusi	
TKI-hankkeiden käynnistäminen teollisten symbioosien mahdollisuuksiin alueella	Uusi	
Tilusjärjestelyt resurssien käytön kehittämiseksi	Olemassa oleva/Uusi	
SPV-rahoituksen ja investointirahoituksen lisääminen	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Lapin alueellinen CAP27-suunnitelman täytäntöönpano	Olemassa oleva	
Porotalouden Green Deal -tiekartan laatiminen	Uusi	
Tarkkaillaan malmioiden kohonneita säteilypitoisuuksia ja vältellään kaivosten avaamista näille alueille radioaktiivisuuden ruoantuotannolle tuomien mainehaittojen vuoksi	Uusi	
Biokaasulaitoksen hyödyntäminen oppimisympäristönä	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Tutkimuksen ja opetuksen yhteistyö sekä luomutuotanto Louella	Olemassa oleva	
Ravinteiden kierrätys ja täsmälannoitustoimenpiteet	Uusi	Tutkimus
Kasvintutkimuksen jatkon varmistaminen Lapissa	Olemassa oleva	
Arktinen biotalous -viestintä (videot)	Olemassa oleva	Viestintä

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

PUHTAAT VESISTÖT JA LUONNONKALAN HYÖDYNTÄMINEN

TAVOITTEEN
Kuvaus

Lapin ruoantuotannon keskeinen valtti on luonnon puhtaus. Osana kestävästä ruoantuotannosta Lapissa halutaan yhä enemmän hyödyntää luonnonkalaa tuonti- ja kasvatetun kalan sijaan ja samalla suojella puhtaita vesistöjä. Lapin luonnonkalakantojen hyödyntämisellä ja suojelulla voidaan edesauttaa ruoantuotannon ilmasto- ja ympäristövaikutusten pienentämistä niin Lapissa kuin myös muualla Suomessa.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Peltojen ravinnetasojen optimointi	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Kassikalan korvaaminen luonnonkalalla panostamalla luonnonkalan saatavuuteen	Olemassa oleva/Uusi	
Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien jalostukseen ohjatun rahan hyödyntäminen Lapissa	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Kalatalousalan ja kalan jatkojalostuksen opetuksen kehittäminen	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Ravinteiden kierrätykseen liittyvän TKI-toiminnan kehittäminen (esim. ravinteiden sitominen vesistöistä takaisin pöytään mitattavaksi resurssitehokkuudeksi (TKI-hanke))	Uusi	Tutkimus
Kalanjalostukseen liittyvän tuotekehitystoiminnan tukeminen ja lisääminen	Uusi	
Tiedotus ym. kampanjat villikalan käytön lisäämisestä	Uusi	Viestintä

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

HIILENSIDONNAN VARMISTAMINEN

TAVOITTEEN
KUVAUS

Maankäytön toimintapajojen kehittämisellä voidaan jatkossa edesauttaa hiilen sitoutumista maaperään kasvien ja puuston kautta. Hiilensidonnalla voidaan vähentää ja parhaassa tapauksessa kehittää jopa hiilinegatiivista ruoantuotantoa. Lapissa ja Suomessa on paljon kokeellista toimintaa hiilensidonnasta edistämiseksi ja toimintatapojen kehittämisellä on myös merkittävää globaalia liiketoimintapotentiaalia.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
EU:n biodiversiteettistrategian toteutus	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Luontoalan merkityksen ja kestävyiden korostaminen opetuksessa	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
MPOL/tukiehtojen huomioiminen ja hyödyntäminen	Olemassa oleva	Rahoitus
Hiiliviljelyn opit käyttöön Lapissa ja hiiliviljelyyn ja viljelytekniikoihin liittyvän TKI-toiminnan lisääminen	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Nurmiviljelyn tehostaminen	Olemassa oleva	
Kasvualustatutkimuksen lisääminen (biohiili, komposti, tuhka)	Olemassa oleva	Tutkimus
Hiilijalanjäljenlaskennan käyttöönotto ja kehittäminen	Olemassa oleva	

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

TAVOITTEEN
KUVAUS

LÄHIRUOKAA SAATAVILLA JA MYÖS KORKEAMMALLE JALOSTETTUNA

Lapissa halutaan kasvattaa lähiruoan osuutta kuluttajien ruokatottumuksissa ja näin edesauttaa ruoantuotannon globaalien ilmasto- ja ympäristövaikutusten pienentymistä. Lähiruoan tuotannossa pyritään toimintatapojen jatkuvaan kehittämiseen ja lähiruoan ympäristövaikutusten jatkuvaan pienentämiseen. Samalla Lapin ruoantuotantoa kehitetään yhä monipuolisempien ja innovatiivisempien tuotteiden valmistamiseksi.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Lähiruoan tuotekehityksen ja siihen liittyvän TKI-toiminnan kehittäminen ja tukeminen	Uusi	Hanketoiminta
Palvelumuotoilun hyödyntäminen alueen liiketoiminnan kehittämisessä (asiakasprofiilit ja yhteiskehittäminen)	Uusi	Kehitystoimenpide
Tuetaan arktisten yrttien, sienien ja marjojen keräilyä (esim. pakurista uusi lappilainen laatutuote)	Olemassa oleva/Uusi	
Kotimaisen kalan edistämishjelman luominen	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Jalostusinvestointien rahoituksen varmistaminen	Olemassa oleva	
Yrittäjyyskasvatuksen lisääminen	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Yritysyhteistyö ja -viljelmät opetuksessa	Olemassa oleva	
Tutkimuksen ja opetuksen yhteistyö Louella	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Maaseutuyrittämisen ekosysteemi Louella	Olemassa oleva	
Tuottajien yhteistoiminnan kehittäminen mm. julkisiin hankintoihin liittyen	Uusi	

ARKTINEN RUOANTUOTANTO

TAVOITTEEN
KUVAUS

TOIMENPITEET

PK-LUONNONTUOTETEOLLISUUDEN KEHITTYMINEN

Osana arktisen ja kestäväen ruoantuotannon kehittämistä Lapissa edistetään luonnontuoteteollisuuden pk-yritysten osuutta ja kilpailukykyä. Valtaosa Lapin luonnontuoteteollisuuden arvosta syntyy pk-yrityksissä joiden toiminnan kehittäminen nähdään ensisijaisen tärkeänä.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Rahoituslähteet kehittämiseen ja yritystoimintaan	Olemassa oleva	Rahoitus
Maakunnallisten arvoketjujen kehittäminen, etenkin digitalisaation avulla	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Luomunkeruualueiden kasvattaminen (edunvalvonta)	Olemassa oleva	Vaikuttaminen
Tutkimuksen ja opetuksen yhteistyö Louella	Olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

Lapin alueenliikenteen kehittämisessä on huomioitava alueen erityispiirteet. Lapin maakunta on laaja ja harvaan asuttu alue. Maakunnasta löytyy toki Rovaniemen ja Kemi-Tornion asutuskeskukset, mutta niiden ulkopuolella väestötiheys on hyvin pieni. Lapin arktiset olosuhteet tuovat myös oman mausteensa liikenteeseen. Alueen hallitsevia elinkeinoja ovat matkailu, kaivos- ja metalliteollisuus sekä biotalous. Nämä kaikki nojaavat voimakkaasti liikennejärjestelmän toimivuuteen ja niiden tarpeet on huomioitava toimenpiteitä arvioitaessa. Lapin liikenteelle tärkeää on myös kansainvälinen näkökulma ja rajat ylittävyys. Erityispiirteidensä vuoksi osa koko Suomea koskevista päätöksistä voi olla jopa haitallisia Lapille ja vahvaa alueellista toimintaa tarvitaan.

Liikenteen tunnistettiin kytkeytyvän kaikkiin Lapin elinkeinoihin, mutta erityisesti matkailuun ja teollisuuteen. Yhteistyö näiden alojen kanssa voidaankin nähdä väistämättömänä, jotta vihreisiin tavoitteisiin ylletään. Muun muassa etä- ja hybriditöiden kasvu, uudet teollisuuslaitokset ja kiinnostus arktista matkailua kohtaan lisäävät painetta liikennejärjestelmän kehittämiselle. Haasteiden ratkaiseminen kestäväällä tavalla on Lapille elinehto. Yleisesti vihreä siirtymä ja ilmastonmuutos tulisi huomioida läpileikkaavasti alueen liikenteen ja infrastruktuurin kehittämisessä.

Lapin kärkiteemat

MONIPAIKKAISEN
TYÖN TUKEMINEN

SIIRTYMÄ
UUSIUTUVIIN
POLTTOAINEISIIN

TIEINFRASTRUK-
TUURIN
KEHITTÄMINEN

LIIKENTEEN
PALVELUIDEN
KEHITTÄMINEN

RAIDELIIKENTEEN
KEHITTÄMINEN

PYÖRÄILYN JA
KÄVELYN
EDELITYSTEN
KEHITTÄMINEN

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Siirtymä älykkääseen ja kestäväan liikenteeseen
 - Maantieliikenteen päästöjen vähentäminen 90% vuoteen 2050 mennessä
 - Vähennetään veteen ja ilmaan päätyviä saasteita sekä melusaasteita, parannetaan liikenneturvallisuutta, vähennetään ruuhkia ja torjutaan biodiversiteettikatoa
 - Luodaan paremmat edellytykset liikenteen digitalisaation ja automatisaation kehitykselle
 - Vahvistetaan Euroopan sisämarkkinoita ja taataan liikenteen palvelut kaikille

- Maailman ensimmäinen fossiilivapaa hyvinvointiyhteiskunta
- Liikenteen päästöt puoleen 2030 mennessä, nollapäästöisyys 2045
 - Autokannan uusiutumisen nopeuttaminen
 - Joukkoliikenne ja kaupunkien kestävät kulkumuodot
 - Uusiutuvat polttoaineet
 - Kestävät liikenteen palvelut ja digitalisaatio
 - Infrapanostukset liikennejärjestelmään

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

MONIPAIKKAISEN ASUMISEN TUKEMINEN

Monipaikkaisen asumisen suosio on kasvanut koronapandemian myötä. Ennusteiden mukaan samansuuntainen kehitys tulee jatkumaan myös pandemian jälkeen. Etätöihin lisääntyminen vähentää työmatkaliikenteestä syntyviä päästöjä merkittävästi. Tällä tavoitteella puretaan esteitä monipaikkaiselle asumiselle ja etä- ja hybriditöiden tekemiselle tehden näistä vahva vetovoimatekijä Lapille nyt ja tulevaisuudessa. Samalla on kyettävä tarkastelemaan monipaikkaisuutta myös kriittisesti huomioiden muun muassa monen asuinpaikan hallinnan vaikutukset energiankulutukseen.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kuitu- ja 5g-verkkojen laajentaminen, ensin kuntakeskuksiin, sitten muuhun Lappiin	Uusi	Kehitystoimenpide
Saavutettavuuden edistäminen liikenneyhteyksiä kehittämällä, jotta kauempaakin päästään Lappiin etätöihin ympäristöystävällisesti.	Olemassa oleva/Uusi	
Uusia konsepteja etätöön ja vapaa-ajan onnistuneempaan yhdistämiseen	Uusi	
Etätyöpaikkoja lisää hyvien kulkuyhteyksien päähän, kylä- ja kuntakeskusiin sekä matkailukeskuksiin (esim. Levin etätyöhotellit)	Uusi	Uusi liiketoiminta
Infran kehittämisen jälkeen Lapin parantuneen saavutettavuuden markkinointi	Uusi	Viestintä
Viestintä ja koulutus (esim. kuntien, yritysten, asukkaiden ja yhdistysten mahdollisuus oma-aloitteiseen kuitu- ja 4-5g-verkkojen laajentamiseen)	Uusi	

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

SIIRTYMÄ UUSIUTUVIIN POLTTOAINEISIIN

TAVOITTEEN
 KUVAUS

Kokonaisvaltainen siirtymä fossiilisista polttoaineista kohti vaihtoehtoisia käyttövoimia ja polttoaineita on yksi keskeisimmistä keinoista puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Tämän tavoitteen osalta tarkastellaan Lapin keinoja ja tapoja toteuttaa tämä siirtymä tehokkaasti ja järkevästi.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kehitetään kokonaisvaltaisesti latauspisteverkostoa ja biopolttoaineiden jakeluverkostoa huomioiden rajat ylittävyys	Uusi	Kehitystoimenpide
Sähköautojen latauspisteverkoston yleissuunnitelman laatiminen	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Lisätään sähköautojen ja biopolttoaineiden käyttöä kuljetuksissa, julkisen sektori tiennäyttäjänä	Uusi	
Konversion edistäminen (esim. tukiin vaikuttaminen ja osaamisen lisääminen)	Uusi	
Selvitys olemassa olevan jakeluverkoston tilasta ja kasvupotentiaalista	Uusi	Tutkimus
Lisätään omavaraisuutta liikennepolttoaineiden energiatuotannossa	Uusi	Uusi liiketoiminta
Biopolttoainekonversioiden tukeminen	Uusi	
Vedyn nostaminen keskusteluun sähkön ja biopolttoaineiden rinnalle (erityisesti raskaan liikenteen osalta), vetyverkoston luominen, jakeluverkoston hahmottaminen ja oppien kerääminen synteettisistä polttoaineista	Uusi	
Yhteinen tahtotila ja päätös biojätteen käsittelylaitoksesta Lappiin (Green Deal -avustus)	Uusi	
Kaivosteollisuuden sivuvirtojen hyödyntäminen akkuteollisuudessa	Uusi	Vaikuttaminen
Edistetään sosiaalista oikeudenmukaisuutta siirryttäessä hiilineutraaliuuteen (Lapin erilaisuus huomioitava)	Uusi	
Hybridi- ja sähköautot työsuhdeautoina	Uusi	
		Viestintä

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

TAVOITTEEN
 KUVAAUS
 TOIMENPITEET

TIEINFRASTRUKTUURIN KEHITTÄMINEN

Tieinfrastruktuurin taso määrittää tieliikenteen toimintaympäristön. Sen ennakoiva kehittäminen on keskeistä, jotta tulevaisuuden ratkaisuihin tarvittava ympäristö on olemassa, kun sitä tarvitaan. Samalla esimerkiksi heikkokuntoinen tieverkosto itsessään lisää ajoneuvojen päästöjä vierintävastuksen kasvaessa. Tämä tavoite pyrkii nostamaan Lapin tieinfrastruktuurin vastaamaan tämän hetken ja tulevaisuuden tarpeita.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Koko tieverkoston, pääteistä metsäteihin, kehittäminen kestämään ilmastomuutosta ja jakamaan luontoon kohdistuva paine tasaisemmin (vaikuttaa huomattavasti uusiutuvien raaka-aineiden, kuten puun, poron ja marjojen hyödyntämiseen)	Olemassa oleva/Uusi	Kehitystoimenpide
Varmistetaan kattava liikenneinfrastruktuuri, jotta etelän matkailijat pääsevät sähköautoillaan Lappiin (merkittävä vaikutus Lapin elinkeinoelämälle)	Olemassa oleva/Uusi	
Autonomisuuden lisääntymisellä maanteilla on mahdollisuuksia merkittäviin päästövähennyksiin, mutta se vaatii infrastruktuurin kehittämistä (tieverkoston kunnostus, parannus ja kehitys tukemaan tätä kehityksen suuntaa)	Uusi	Ohjaustoimenpide
Vaikutetaan liikenteen päästöihin tieinfrastruktuurin paremmalla kunnossapidolla ja kehittämisellä (vaikutuksia mm. vierintävastuksen ja jarrutusten/kiihdytysten väheneminen, raskaamman kaluston operointi myös kelirikkoaikaan)	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Infran kehittämisen, kunnossapidon ja ylläpidon rahoituksen varmistaminen yhteisen edunvalvonnan kautta	Uusi	Viestintä

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

TAVOITTEEN
Kuvaus

LIIKENTEEN PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Liikenteen palveluiden kehittäminen pitää sisällään lukuisia toimia aina matkaketjujen kehittämisestä digitaalisiin ratkaisuihin saakka. Näiden potentiaali on merkittävä tiellä vihreämpään liikenteeseen. Lapissa liikenteen palveluiden kehittämisen ytimessä on vihreiden ratkaisujen löytäminen alueen erityispiirteet huomioiden. Tämä vaatii paikoin innovatiivisia ratkaisuja, rohkeutta ja avarakatseisuutta. Jopa sitä aitoa lappilaista hulluutta.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kimppakyytien kehittäminen ja käyttöön kannustaminen	Uusi	Hanketoiminta
Julkisen liikenteen ja yhteiskäyttöpalveluiden mobiiliapplikaation kehittäminen	Uusi	
Elyn ja kuntien yhteistyön kehittäminen (mm. perustetaan yhteiset liikennepalvelutyöryhmät)	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Kuntien hankkimien pakollisten kuljetusten yhdistäminen ja kehittäminen (tarve julkiselle rahalle)	Uusi	
Edistetään henkilökuljetusten yhdistelyä, uusia liikenteen palveluita sekä MaaS-ratkaisuja	Olemassa oleva/Uusi	Ohjaustoimenpide
Julkisen henkilöliikenteen valtionavustuksen kohdentaminen kuntien hankintoihin ja hankkeisiin	Olemassa oleva	
Lapin julkisen henkilöliikenteen palvelutasosuunnitelman päivittäminen	Olemassa oleva	
Ylläpidetään julkisen henkilöliikenteen palvelutasoa	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Kuntien ja kaupunkien hallintoon osaamista Green Dealin hankerahoituksen hyödyntämiseen. Tällöin voidaan tukea sekä omaa hankerahoituksen hakua että tukea yrityksiä esimerkiksi uudenlaisten arktisen liikenteen palvelujen kehittämisessä	Uusi	
Hyvin kohdennettuja julkisen rahoituksen tuuppauksia sinne, missä uudet palvelut ovat otollisia. (hankkeet jne.)	Uusi	Rahoitus
Muidenkin kuin julkisten liikennetoimijoiden mukaan saamiseksi reittiyhteyden luomiseen syrjäseuduille	Uusi	Uusi liiketoiminta
Saavutettavuuden rinnalla tunnistetaan myös saavuttamattomuuden ja siihen liittyvien mielikuvien hyödyt	Uusi	

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

RAIDELIIKENTEN KEHITTÄMINEN

TAVOITTEEN
 KUVAUS

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi kuljetuksia pyritään siirtämään yhä enemmän raiteille. Tämä vaatii muutoksia sekä nykyisissä kuljetus- ja toimintatavoissa että infrastruktuurin ja kaluston kehittämistä. Etenkin erilaiset ratahankkeet vaativat suuria investointeja ja Lapin toimijoiden on oltava aktiivisia, jotta rataverkostoa kehitetään järkevästi Lapin tarpeisiin nähden.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kolartic-hanke Itä-Lapin kuntayhtymässä	Olemassa oleva	Hanketoiminta
Lapin ja Pohjois-Ruotsin kehittämistyö junamatkailutuotteiden kehittämiseksi (Lapin liitto)	Olemassa oleva	
Olemassa olevia ja entisiä raideyhteyksiä kehitettävä	Uusi	Kehitystoimenpide
Kemijärvi - Salla - Kantalahti radan kehittäminen	Uusi	
Palveluverkoston palauttaminen Rovaniemen rautatieasemalle	Uusi	Uusi liiketoiminta
Huolehditaan, että raideyhteys Tornion kautta Haaparantaan ja koko Eurooppaan syntyy ja sitä hyödynnetään	Uusi	Vaikuttaminen
"Tunnin juna" Rovaniemi-Oulu-välille	Uusi	
Raideliikenteen yhdistäminen Keski-Eurooppaan (kilpailukyky lentoliikenteen kanssa)	Uusi	
Etelä-Suomen ja pääradan infran parantaminen lyhentää merkittävästi esim. Hki-Rvn-yhteyttä, jarruttelun ja kiihdyttelyn ilmastovaikutus	Uusi	
Puun kuljetuksen lisääminen raideliikenteen kautta	Uusi	

LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

PYÖRÄILYN JA KÄVELYN EDELLYTYSTEN KEHITTÄMINEN

TAVOITTEEN
 KUVAUS

Pyöräily ja kävely ovat kestäviä kulkutapoja ja niiden edistäminen on askel vihreämpään tulevaisuuteen. Ne toimivat ratkaisuna erityisesti lyhyen matkan liikenteessä, vähentävät keskusta-alueiden ruuhkia ja ilmansaasteita ja parantavat samalla kansanterveyttä. Lapin erityispiirteitä ovat muun muassa talvipyöräily ja jäätiet, jotka herättävät kiinnostusta myös kansainvälisesti.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kevyen liikenteen yleissuunnitelman laatiminen	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Yhdyskuntarakenteen ja maankäytön tiivistäminen erityisesti kaupunkialueilla	Uusi	
Lisätään kevyen liikenteen väyliä teiden kunnostus- ja korjaustöiden ohessa	Uusi	
Yhdistetään/laajennetaan olemassa olevia matkailuun suunnattuja pyöräilyreitistöjä tukemaan myös työmatkaliikennettä (vrt. STIL-hanke)	Uusi	
Reittien kunnossapidon tasoa on nostettava ja se on organisoitava toimivaksi	Uusi	
Talviset jäälle tehdyt kävely- ja pyöräilytiet (mahdollisesti myös autoille)	Uusi	
Huomioidaan taajamissa liikenneturvallisuus ja esteettömyys nykyistä paremmin	Uusi	
Kevyen liikenteen väylän alulle laittaminen Kemi-Inari välille	Uusi	Ohjaustoimenpide
Yhteiskäyttöpyörien tuominen keskuksiin	Uusi	
Talvipyöräilyä edistetään pyöräteiden varhaisella aurauksella sisällyttämällä tämä urakkasopimukseen	Uusi	
Keskusta-alueiden maksulliset pysäköinnit kannustuskeinoina	Uusi	Rahoitus
Kevyen liikenteen hankkeisiin Green Deal- rahoituksen hankkiminen	Uusi	
Toimitilojen suunnittelu, säilytystilaa pyörille	Uusi	Viestintä
Kannustaminen työmatkaliikuntaan, asennemuutos	Uusi	

METSIEN ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Metsien käyttö on Suomen kannalta yksi keskeisimmistä vihreän siirtymän osa-alueista. Metsistä pyritään tuottamaan muovia korvaavia ratkaisuja, vaatekuituja, lääkkeitä, energiaa, liikennepolttoaineita sekä hiilinieluja. Metsien kestävällä ja oikeanlaisella hyödyntämisellä voidaan edesauttaa merkittävästi ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteutumista niin Suomessa kuin myös globaalistikin.

Lapissa metsäsektorin kestävä kehityksen työtä ja koordinaatiota on tehty pitkään ja aktiivista vuoropuhelua eri käyttömuotojen yhteensovittamiseksi tehdään jatkuvasti. Lapissa halutaan varmistaa, että metsiä hyödynnetään kestävästi ja ilmastoviisaasti, huomioiden samalla teollisuuden tarpeet sekä luonnon virkistyskäyttö. Työpajoissa korostettiin voimakkaasti eri käyttömuotojen yhteensovittamisen tärkeyttä, hiilinielujen lisäämistä, raaka-aineen saatavuuden ja logistiikan varmistamista sekä metsien luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Työpajassa tunnistettiin laaja-alaisesti toimenpiteitä metsien ilmastovisaan kestävä käytön kehittämiseksi ja samalla todettiin, että toimialalla on jo tehty alueellista toimenpiteiden ja tavoitteiden suunnittelutyötä osana alueellisten metsäohjelman (AMO) laadintaa.

Lapin kärkiteemat

METSIEN ERI
KÄYTTÖMUOTOJEN
YHTENSOVITTAMINEN

METSIEN HIILINIELUJEN
JA -VARASTOJEN
KASVATTAMINEN

LUONNON
MONIMUOTOISUUDEN
TURVAAMINEN
METSÄTALOUDESSA

KESTÄVÄÄ
METSÄTALOUTTA
BIOTALOUDEN
KEHITTÄMISEKSI JA
RAAKA-AINEEN
VARMISTAMISEKSI

TKI-YMPÄRISTÖN
KEHITTÄMINEN
UUSIEN RATKAISUJEN
JA INNOVAATIOIDEN
TUOTTAMISEKSI

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Lisätä suojeltujen metsien pinta-alaa ja luonnon monimuotoisuutta (mm. suojellaan kaikki luonnontilaiset ja vanhat metsät)
- Lisätä puiden istutusta EU:n alueella (3 miljardia puuta vuoteen 2030 mennessä)
- Yhtenäistää EU:n kestävä metsätalouden menetelmät ja tavoitteet osana unionin ilmastotavoitteita
- Edistää puupohjaisten materiaalien hyödyntämistä fossiilipohjaisten tai muuten ympäristölle tai terveydelle haitallisten materiaalien korvaamisessa tuotteissa ja palveluissa
- Synnyttää taloudellisia kannustinrakenteita maanomistajille hiilinielujen lisäämiseksi ja biodiversiteetin vahvistamiseksi
- Varmistaa, että EU:n alueella myytävät tuotteet ja palvelut eivät aiheuta metsäkatoa EU:ssa tai globaalisti
- LULUCF-vaatimukset

- Hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä
- Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa
- Kasvatetaan metsäteollisuudesta saatavia tuloja kehittämällä mm. korkeamman lisäarvon liiketoimintaa ja vientiä

METSIENTÄ ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

TAVOITTEEN
Kuvaus

KEHITETÄÄN EDELLEEN METSIENTÄ ERI KÄYTTÖMUOTOJEN YHTEENSOVITTAMISTA

Eri sidosryhmien metsiin liittyvien käyttötärpeiden yhteensovittaminen on metsientä ilmastoviisaassa kestävässä käytössä erittäin tärkeää. Lapin metsientä kestävä käyttö edellyttää tiivistä vuoropuhelua metsänomistajien, Metsähallituksen ja metsiä käyttävien sidosryhmien välillä sekä yhteisesti toteutettua toimenpiteiden suunnittelua, tutkimusta ja jalkauttamista.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Toteutetaan Lapin alueellista metsäohjelmaa 2021-2025	olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Eri käyttömuotojen yhteensovittamisen huomioiminen kaavoituksessa	olemassa oleva/uusi	
Toteutetaan valtion maiden monitavoitteisia luonnonvarasuunnitelmia	olemassa oleva	
Saamelaitsten kotiseutualueen uusi luonnonvarasuunnitelma	olemassa oleva	Tiedon hyödyntäminen
Toteutetaan kuulemisia, lausuntoja ja asiantuntijatyöskentelyä metsientä käyttöön liittyvissä kysymyksissä	olemassa oleva	
Toimitaan aktiivisesti kattavan metsäsertifiointin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi	olemassa oleva/uusi	
Mahdollistetaan Lapin laajamittainen luonnontuotteiden luomusertifiointi	uusi	Vaikuttaminen
Kehitetään edelleen matkailualueiden yhteistyöryhmien työtä ja yhteistyötä poronhoidon kanssa	uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Tiedon ja parhaiten käytäntöjen jakaminen eri yhteistyötahoille (miten yhteistoimintaa voidaan tehdä)	olemassa oleva/uusi	
Kehitetään jatkuvaa viestintää ja avointa kommunikaatiota (AMOt)	olemassa oleva/uusi	
Jaetaan faktoihin ja tutkimukseen pohjautuvaa tietoa suurelle yleisölle, yhteistyötahoille ja metsäalan toimijoille	olemassa oleva/uusi	Viestintä

METSIEN ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

TAVOITTEEN
Kuvaus

TURVATAAN JA EDISTETÄÄN LUONNON MONIMUOTOISUUTTA METSÄTALOUDESSA

Monimuotoisuuden turvaaminen on yksi keskeisimmistä ympäristöhaasteista myös metsien ilmastoviisaassa kestävässä käytössä. Metsätalouden kehittämisessä on kriittistä yhä voimakkaammin huomioida luonnon monimuotoisuusasiat ja kehittää metsätaloutta niin, että myös talousmetsät ja niissä toteutettavat toimenpiteet ylläpitävät ja kehittävät Lapin luonnon monimuotoisuutta.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Sertifioinnin osalta keskitytään FSC-sertifikaattiin (PEFC huomioi monimuotoisuuden heikommin ja aiheuttaa metsäkonflikteja)	Olemassa oleva/uusi	Kehitystoimenpide
Lahopuun jatkumon turvaaminen, etenkin Etelä-Lapissa	olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Edistetään, toteutetaan ja kehitetään vapaaehtoisia luonnonsuojelua METSO- ja Helmi- ohjelmia	olemassa oleva/uusi	
Säilytetään luontokohteet ja ylläpidetään luontaisia rakennepiirteitä, esim. erirakenteisuutta, lehtipuusekoitusta ja lahopuuta	olemassa oleva	
Koulutetaan metsäalan toimijoita ja metsänomistajia luonto- ja ympäristöasioissa	olemassa oleva	Osaamisen lisääminen
Huolehditaan lahopuujatkumosta ja termin ymmärtämisestä metsätalouden toimenpiteissä	olemassa oleva/uusi	Toimintatapojen kehittäminen
Huomioidaan ja turvataan laajemmin vaihtumisvyöhykkeet ja lajien liikkumis- ja leviämismahdollisuudet	olemassa oleva/uusi	
Lisätään jatkuvan kasvatuksen määrää merkittävästi	uusi	
Toteutetaan aktiivista luonnonhoitoa (esim. ennallistaminen, purojen kunnostaminen, vaellusesteiden poisto, luonnonhoidollinen kulotus)	olemassa oleva	Vaikuttaminen
Tärkeiden metsälakikohteiden suojeleminen riittävässä laajuudessa	olemassa oleva/uusi	
Hyödynnetään ja kehitetään paikkaan sidottua metsä- ja luontotietoa	olemassa oleva/uusi	
Rahoituksen ja saatavilla olevien työkalujen esille tuominen ja neuvontapalveluiden kehittäminen yksityisille toimijoille. Jaetaan metsäneuvonnassa laajemmin tietoa erilaisista vaihtoehdoista; suojelu- hiilimetsä- ja/tai jatkuvapeitteinen kasvattaminen	olemassa oleva/uusi	Viestintä
Tehdään suojelualueiden ja luontokohteiden muodostamaa ekologista verkostoa tunnetuksi	uusi	

METSIENTÄ ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

TAVOITTEEN
Kuvaus

KASVATETAAN METSIENTÄ HIILINIELUJA JA -VARASTOJA LAPIN ALUEELLA

Hiilen sitominen ilmakehästä on yksi keskeisimpiä tarvittavia ilmastotoimenpiteitä globaalissa mittakaavassa. Suomen metsävarannot ja laajat suoalueet antavat erinomaiset mahdollisuudet ylläpitää ja rakentaa pitkäkestoisia maaperän ja puuston hiilivarastoja ja kehittää hiilinielujen määrää entisestään. Lapin alueella on merkittävää potentiaalia kasvattaa hiilinieluja ja metsiin sitoutunutta hiilen määrää.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Metsätuhojen ja -palojen ennakoinnin työkalujen ja menetelmien edelleen kehittäminen	olemassa oleva/uusi	Kehitystoimenpide
Toimialakohtainen strategiatyö, temaattisten strategioiden laadinta yhdessä asiantuntijoiden kanssa	olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Maaperän hiilinielujen huomioiminen maanpinnan käsittelyssä (erityisesti turvemaidella)	uusi	
Lisätään metsäpinta-alaa mm. joutoalueita (turvetuotantoalueet sis.) metsittämällä	olemassa oleva	
Huolehditaan metsien hyvästä kasvukunnosta ja terveydestä hyvän metsänhoidon periaatteilla (esim. oikea-aikainen metsienhoito, harvennukset ja metsälannoitukset)	olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Metsätalouden (tarkemmin hoidon) sopeuttaminen muuttuviin ilmasto-oloihin	olemassa oleva	
Ehkäistään hiilipäästöjä aiheuttavia metsätuhoja ja metsäpaloja metsänhoidon keinoin	olemassa oleva	
Suunnitellaan ja toteutetaan soiden ennallistamista huolellisesti suotyypit huomioiden	olemassa oleva	
Ennallistetaan soita, kehitetään turvemaiden ilmastoviisasta käsittelyä ja lisätään hiilen sidontaa erityisesti tuhkalannoituksella	olemassa oleva/uusi	
Kartoitetaan Lapin metsien hiilitase ja viestiminen	uusi	Tutkimus
Green Deal -tietoisuuden lisääminen organisaatioissa	uusi	Viestintä

METSIEN ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

TUOTETAAN UUSIUTUVAA PUURAKA-AINETTA KORVAAMAAN FOSSIILISIA MATERIAALEJA JA ENERGIAA

TAVOITTEEN

KUVAUS

Uusiutumattomien raaka-aineiden korvaamisessa puusta saatavat ja kehitettävät uudet materiaalit ovat keskiössä niin Suomessa kuin myös globaalistikin. Ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa puu monipuolisena materiaalina tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia. Lapin alueella on erinomaiset mahdollisuudet pienentää puun kestäväällä käytöllä niin alueen omaa hiilijalanjälkeä ja ympäristövaikutuksia kuin myös tuottaa ratkaisuja ja osaamista vientiin.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Huolehditaan kuljetusinfrastruktuurin (tiestö, metsätiet ja rautatiet) ylläpidosta vaikeutuviissa ilmasto-oloissa	olemassa oleva/uusi	Kehitystoimenpide
Turvataan metsien kasvun ja tuottavan metsäpinta-alan lisääntyminen metsittämällä muusta käytöstä vapautuneita alueita (esim. pellot kivennäismailla)	olemassa oleva	
Alueellisten metsäohjelmien ja toimenpiteiden toteuttaminen (AMOt)	olemassa oleva/uusi	Ohjaustoimenpide
Varmistetaan osaavan työvoiman saanti koulutusyhteistyöllä ja metsäalan veto- ja pitovoimaisuuden lisäämisellä	olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Tuetaan toimialan tutkimusta ja koulutusta	olemassa oleva	Rahoitus
Uusien biotaloushankkeiden rahoituksen varmistaminen	olemassa oleva	
Metsätalouden kehittäminen uusitun metsävarantotiedon pohjalta (SMK on aloittanut uusitun metsävarantiedon keräämisen vuonna 2020)	olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Metsäsektorin kiertotalouden edelleen vahvistaminen	olemassa oleva	
Kehitetään puunkorjuukalustoa ja –menetelmiä ja kehitetään kuljetusjärjestelmiä vastaamaan muuttuvia olosuhteita	olemassa oleva/uusi	Uusi liiketoiminta
Tuotetaan pitkäaikaisia hiilivarastoja metsistä saatavilla raaka-aineilla, esim. lisäämällä puurakentamista ja korkeamman jalostusasteen tuotteita	olemassa oleva	
Puurakentamisen ja puutuoteteollisuuden kehityshankkeiden tukeminen (toiminnallinen ja rahallinen)	olemassa oleva	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Nykyisten suurhankkeiden toimenpiteiden ja tavoitteiden koordinointi	uusi	

METSIIEN ILMASTOVIISAS KESTÄVÄ KÄYTTÖ

TAVOITTEEN
Kuvaus

KEHITETÄÄN TKI-YMPÄRISTÖÄ UUSIEN RATKAISUJEN JA INNOVAATIOIDEN TUOTTAMISEKSI

Metsien ilmastoviisaan kestävän käytön kehittämiseksi on kriittistä, että Lapissa on toimiva ja kehittyvä TKI-ympäristö, mikä mahdollistaa uusien ympäristö- ja ilmastotavoitteita tukevien ratkaisujen ja innovaatioiden kehittämisen. Laajojen metsävarantojen, osaamisen ja aktiivisen toimialan ansiosta Lapissa on erinomaiset lähtökohdat kehittää uusia globaalin mittakaavan ratkaisuja.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
ASR-hanke (Lapin yliopisto, GTK, LUKE, Lapin amk), hanke loppuu 2021	olemassa oleva	Hanketoiminta
ROSEWOOD4.0 H2020 -hanke puun kestävän liikkuvuuden edistämiseksi (Lapin AMK ja Luke)	olemassa oleva	
Maakunnallisten useita toimijoita osallistavien hankkeiden lisääminen	olemassa oleva/uusi	
Lapin metsäverkoston hankkeistaminen	olemassa oleva	
ArcticHubs -hanke (EU H2020-hanke; 2020-2024, Luke koordinoi) kehittää työkaluja maankäytön konfliktien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisuun	olemassa oleva	
Luonnonvara-alan koulutuksen (korkeakoulutus, ammattikoulutus) turvaaminen ja kehittäminen Lapissa	olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Kehitetään edelleen yhteistyötä tutkimus- ja oppilaitosten kanssa niin, että näiden tahojen tiedot ja osaaminen saadaan nykyistä paremmin osaksi metsäsektorin toimintaa	uusi	
Tuotetaan tietoa ja lisätään osaamista hanketoiminnalla (mm. peitteisen metsänkasvatuksen hankkeet, "ilmastonmuutoshankkeet") – Metsäkeskus, Luke, Lapin AMK, Lapin yliopisto ja alan toimijat	uusi	
Tuetaan ja kehitetään muiden metsien ilmastoviisas käyttö –teeman tavoitteiden tieteellistä tutkimustoimintaa Lapissa	olemassa oleva	Tutkimus
Arctic Smartness –klusterien työn edistäminen ja edelleen kehittäminen	olemassa oleva/uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen
Luodaan Lappiin enemmän kansallisia ja kv. hankkeita, esim. EU:n Horizon-tutkimushankerahaa hyödyntämällä	uusi	
Tutkimuksen ja koulutuksen avulla nostetaan kestävä arktinen metsätalousosaaminen osaksi Lappi brändiä ja arktisia ohjelmia	uusi	Viestintä

KIERTOTALOUS

Kiertotaloudessa ollaan Lapissa pitkällä. Myös työpajoissa tilanne tiedostettiin ja korostettiin samalla, että edelläkävijyys on hyödynnettävä kokonaisvaltaisesti ja varmistettava, että edelläkävijänä pysytään myös jatkossa. TKI-kehittämisen osalta painotettiin varsinkin kapean substanssiosaamisen tärkeyttä ja kuinka tätä voitaisiin viedä myös muualle. Samalla nostettiin esiin, että kiertotalousajattelun pitäisi olla sisäänrakennettu osa koulutusta Lapin alueella.

Kiertotalouden havaittiin saaneen erittäin vahvan aseman Lapissa ja sitä tarjottiin ratkaisuksi todella monessa yhteydessä. Tämä kiinnostus on erityisen tärkeää kanavoida nyt käytännön toimintaan. Tällä hetkellä monet kiertotalouden toimenpiteet ovat vasta ajatuksen tasolla. Toimenpiteisiin liittyen nähtiin tarve lisätä konsultti- ja insinööriosuamista Lapissa. Tulevaa biotuotetehdasta tuotiin esiin useaan otteeseen ja sen nähtiin tuovan paljon hyötyjä ja mahdollisuuksia Lapille. Se nähtiin jopa eräänlaisena kiertotalouden keihäänkärkihankkeena. Onnistumistarinoihin liittyen haasteena pidettiin sitä, että kaikki paikalliset yritykset eivät halua julkisesti tarinaansa kertoa, mikä vaikuttaa Lapin kiertotaloudesta syntyvään kokonaiskuvaan.

Lapin kärkiteemat

KIERTOTALOUSAJAT-
TELUN
PAINOTTAMINEN
KAIKILLA TASOILLA

RAAKA-AINE- JA
MATERIAALITEHOK-
KUUDEN
RESURSSITEHOKKUUDEN
KEHITTÄMINEN

ONNISTUMISEN
TARINOIDEN
NOSTAMINEN

TEOLLINEN
SYMBIOOSI

KV-
BISNESPOTENTIAALIN
HYÖDYNTÄMINEN

Teemaan kytkeytyviä EU Green Deal ja kansallisia tavoitteita

- Kiertotalouden toimintasuunnitelma
 - Mahdollistetaan kiertotalous kaikille
 - Keskitytään erityisesti aloihin joilla suuri potentiaali kiertävyyteen, kuten akut, ruoka, muovi ja pakkausmateriaalit
 - Vähennetään jätteen syntymistä
 - Varmistetaan tuotteiden kestävyys EU-alueella
 - Johdetaan globaalia kiertotalouden kehitystä
 - Kasvatetaan kuluttajien ja julkisen hankinnan vaikutusvaltaa
- Kestävä kiertotalouteen perustuva teollisuus
 - Energiaintensiiviset alat, kuten teräs- ja sementtiteollisuus hiilivapaiksi
 - Kaikki pakkaukset EU:ssa uudelleen käytettäviä tai kierrätettäviä 2030
 - Pois kertakäyttöisistä tai muutaman kerran käytettävistä tuotteista
 - Kestävästi valmistettujen tuotteiden politiikka

- Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä
 - Edistetään kiertotalouden markkinoita
 - Lisätään suunnitelmallisuutta
 - Puretaan kiertotalouden esteitä sekä Suomessa että EU:ssa
 - Tuetaan kiertotalouteen liittyviä investointeja

KIERTOTALOUS

TAVOITTEEN
KUVAUS

KIERTOTALOUSAJATTELUN PAINOTTAMINEN KAIKILLA TASOILLA

Kiertotalouden onnistuminen ja hyödyntäminen Lapissa vaatii laaja-alaista toimintatapojen ja ajattelun muuttamista niin yrityksissä, oppilaitoksissa kuin julkisissa yhteisöissäkin. Keskiössä on kyetä tukemaan ihmisten ja organisaatioiden uudenoppimista, sekä samalla kehittää varsinaisia ratkaisuja ja edesauttaa näiden laaja-alaista käyttöönottoa.

TOIMENPITEET

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Yritysten kiertotalousvalmiuksien varmistaminen ja vaadittujen tukipalveluiden kehittäminen	Olemassa oleva	Kehitystoimenpide
Rakennetun ympäristön kiertotalousratkaisujen edistäminen	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Lapin teollisen kiertotalouden tiekartta 1.0 hyödyntäminen	Olemassa oleva	
Kiertotalouden kehityksen veturiyritysten/toimijoiden tunnistaminen ja aktivoiminen	Uusi	
Kiertotalous-korttikoulutuksen hyödyntäminen	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Osaamisen varmistaminen (koulutus)	Olemassa oleva	
Lapin toimijat mukaan New European Bauhaus -aloitteeseen, sekä co-designvaiheeseen että seuraavassa vaiheessa kokeilu Bauhauseihin	Uusi	Rahoitus
Kiertotalouden riittävän rahoituksen varmistaminen, jotta kiertotalouden koko potentiaali saadaan Lapissa hyödynnettyä	Olemassa oleva/uusi	
Kiertotalousajattelun ottaminen osaksi AMK:n omaa toimintaa	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Organisaatiokohtaisten ohjausryhmien rakentaminen	Uusi	
Kiertotalouden indikaattorien käyttöönottoaminen (selvitystyö käynnissä)	Olemassa oleva	Tutkimus
Kiertotalouden haasteet ja mahdollisuudet -selvitys yhdessä yritysten, TEM, YM yms. kanssa	Olemassa oleva	
Kiertotalouden ekosysteemikuvaus, sen kaikkine toimijoineen ja investointioptioineen ja sen linkitys muihin Lapin ja kv-ekosysteemeihin ja sitä tukevaan ns. quadruple helix -malliin (TKI, oppiminen, säätely, yritystoiminta, teollisuus, start-up, yksilö ja yhteiskunta jne.)	Uusi	
Kiertotalouspilotit yhdessä Lapin ELY-keskuksen kanssa	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta

RAAKA-AINE- JA MATERIAALIKÄYTÖN RESURSSITEHOKKUUDEN KEHITTÄMINEN

Kiertotalouden keskiössä on kehittää raaka-aine- ja materiaalikäytön tehokkuutta kaikissa teollisissa prosesseissa. Kiertotalouden tehokkaimmat toimenpiteet ovat monesti toimialarajat ylittäviä, ja myös Lapin alueella on tuettava toimintatapojen ja osaamisen kehittymistä monialaisesti.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Arktinen teollisuus- ja kiertotalousklusteri hakemaan yhdessä kiertotalouden EU DIH-statusta (digitaaliset mahdollisuuden mm. uudessa liiketoiminnassa ja viennissä)	Uusi	Hanketoiminta
Kuntien ja kaupunkien julkisten hankintakäytäntöjen kehittäminen	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Regulaatio- ja lainsäädäntöosaaminen mukaan Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan opetukseen	Olemassa oleva	Osaamisen kehittäminen
Lisätään materiaalikatselmoijakoulutuksia Lapin alueella (esim. Motiva)	Uusi	
Julkisen puurakentamisen toimenpideohjelman jalkauttaminen	Olemassa oleva	Toimintatapojen kehittäminen
Kiertotalouden haasteet ja mahdollisuudet -selvitys yhdessä yritysten, TEM, YM yms. kanssa	Olemassa oleva	Tutkimus
Tämän aiheen integrointi relevantteihin koulutussisältöihin ja TKI-teemoihin	Olemassa oleva	
Jatkuvan tietoisuuden kehittäminen potentiaalista sivuvirroista (vrt. hiilidioksidi ja muoviselvitykset)	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta
Mittarit, keskitetty konsultaatio, kokeileva TKI-toiminta ja reaaliaikainen kiertotalouden sivuvirtojen "pörssi" kaikkine jakeineen ja sähköinen "Tinder"	Uusi	

KIERTOTALOUS

ONNISTUMISEN TARINOIDEN NOSTAMINEN

Kiertotalous on monille toimijoille kokonaan uutta toimintaa ja parhaiden toimintamallien sekä ratkaisujen levittäminen on tehokas tapa edistää teollista kiertotaloutta

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Uuden biotuotetehtaan ratkaisumallien hyödyntäminen	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta
Kiertotalouteen liittyvien TKI-tulosten avoimen ja vahvan viestinnän lisääminen	Olemassa oleva	Viestintä
Kiertotalouskeskuksen hyvien käytäntöjen ja tarinoiden esille nostaminen ja uusien jatkuva etsiminen	Olemassa oleva	
Kiertotalouden äänitorven/sanansaattajan luominen (tieto yhdestä suusta)	Uusi	
Onnistuneiden tarinoiden välittäminen maailmalta Lappiin päin (erityisesti alat joissa Lapilla on parannettavaa)	Uusi	
Markkinoinnin lisääminen kansainvälisten onnistumisten esille nostamiseen ja lisäämiseen	Uusi	

KIERTOTALOUS

TEOLLISEN SYMBIOOSIN VARMISTAMINEN

Lapin teollisen kiertotalouden kehittämisessä halutaan rakentaa teollista symbioosia keskeisten toimialojen välille (esim. kaivos- ja metsäteollisuus). Lapissa on hyvät edellytykset teollisten symbioosien avulla vähentää teollisuuden ilmasto- ja ympäristövaikutuksia ja samalla tukea toimijoiden kilpailukyvyn kehittymistä.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Lisätään materiaalikatselmoijakoulutuksia Lapin alueella (esim. Motiva)	Uusi	Osaamisen kehittäminen
Energiatehokkuuden optimoiminen kaikissa prosesseissa	Uusi	Toimintatapojen kehittäminen
Yksilöiden ja pienyritysten kytkeytyminen kiertotalouteen –tutkimuksen toteuttaminen	Uusi	Tutkimus
Käynnissä olevien kiertotalouspilottihankkeiden ja -kokeilujen hyötyjen ja vaikutusten laajentaminen ulkomaille esim. kaivosteollisuus	Olemassa oleva	Uusi liiketoiminta
Digitaalisten toimintaympäristöjen ja sovellusten hyödyntäminen kiertotalouden reaaliaikaisen seurantaan ja kehittämiseen	Uusi	
Teolliseen kiertotalouteen keskittyvän insinööritoimiston perustaminen	Uusi	

KV-LIIKETOIMINTAPOTENTIAALIN HYÖDYNTÄMINEN

Lapissa toimii monia toimijoita, joilla on olemassa olevia kiertotalouden ratkaisumalleja- ja kehitysaihioita, joilla on globaalia liiketoimintapotentiaalia. Lapissa kehitettyjen ratkaisujen laajentamisella kansainvälisesti voidaan edesauttaa muiden yritysten ja alueiden kiertotalouden kehitystä ja samalla tuottaa taloudellista lisäarvoa Lapin toimijoille.

Toimenpiteen kuvaus	Olemassa oleva / uusi tarvittava toimenpide	Toimenpiteen tyyppi
Kiertotalouden TKI-tarpeiden hankkeistaminen isoiksi yrityslähtöisiksi kv-hankkeiksi	Olemassa oleva	Hanketoiminta
Interreg Aurora -alueohjelman hyödyntäminen raja-alueilla	Olemassa oleva	Ohjaustoimenpide
Palvelumuotoilun vahvempi hyödyntäminen teknisten ratkaisujen toteuttamisessa	Uusi	Osaamisen kehittäminen
Koulutusvientiin profiloituminen ja syviin substanssiosa-alueisiin erikoistuminen	Uusi	
Käynnissä olevien DigiCirc ja MTG innosup -hankkeiden rahoitushaut pk-yrityksille	Olemassa oleva	Rahoitus
Kiertotalouteen liittyvän start-up toiminnan tukeminen	Olemassa oleva	
Lapin alueella olevan tietotaidon (jota ei muualla maailmasta löydy) tuotteistaminen	Uusi	Uusi liiketoiminta
Yritysten valmentaminen kv-markkinoille	Uusi	
Uuden kiertotalouteen liittyvän tiedon, osaamisen ja kumppaneiden kanavointi maailmalta Lapin toimijoille päin.	Uusi	Verkostojen ja yhteistyön kehittäminen

Toimijoiden roolit Lapin vihreässä siirtymässä

Miten toimijat näkevät oman roolinsa
vihreässä siirtymässä ja miten toimijat
haluaisivat, että muut tukevat heidän
työtään?

MITÄ ME TARJOAMME?

- Periaatepäätöksiä ison tavoitteen eteen
- Tietoa päätösten pohjaksi
- Kestävää kaavoitusta
- Omien päätösten ja hankintojen ilmastotarkastelua
- Kunnallinen edunvalvonta ja strategiatyö
- Kuntakohtaisten ongelmien ratkaisua ja rahoittajien valistamista näistä haasteista
- Vaikuttamista viestinnän avulla
- Toimiminen liikkeellepanijana - Innostetaan kuntalaiset ja yrittäjät mukaan ideoimaan ja toteuttamaan toimenpiteitä
- Toimenpiteiden priorisointi kuntatasolla – vuosittaiset ilmiöt joihin kunnassa panostetaan

MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Yritysten investointien tukeminen
- Maakuntatasoisia/valtakunnan tasoisia selvityksiä ja mittareita kuntien käyttöön mm. maakunnan hiilitaseselvitys
- Maakuntatason edunvalvontaa esim. raideliikenne
- Tiivistä yhteistyötä toimijoiden kesken esim. VR, Metsähallitus, kunnat, matkailualueorganisaatiot, lentoyhtiöt
- Samankaltaisten kuntien linkittäminen yhteen - yhteiset hankkeet ryhmien kesken
- Kuntakohtainen yhteyshenkilö rahoituslähteisiin (Lapin liitto/ ELY)
- Hyvät käytännöt, valmiit mallit, tiedonvaihtoa
- Selkeiden koko Lappia koskevien kärkihankkeiden tunnistamista ja vahvaa edunvalvontaa niiden osalta
- Myönteisiä rahoituspäätöksiä kevyellä toteutusmallilla

ALUEELLISET JULKISET TOIMIJAT

MITÄ ME TARJOAMME?

- Rahoituksen myöntäminen ja rahoitusneuvonta
- Julkiset hankinnat
- Tiedontuotanto ja tiedon aktiivinen jakaminen positiivisella otteella
- Osaamisen tarjoaminen ja asiantuntijatuki
- Tavoitteiden jalkauttaminen arkeen
- Dialogin ja yhteistyön edistäminen
- Koulutus
- Oman esimerkin voima

MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Positiivista otetta tekemiseen!
- Faktapohjaista viestintää
- Pitkän aikavälin sitoutumista
- Huolellista koordinaatiota, toteuttamisen rakenteen ja johdon tukea
- Kumppanuutta ja yhteistyötä, kompromisseja tarvittaessa
- Oppilaitosten rooli - esi/perusasteelta korkea-asteelle
- Tarvittavat / mahdollistavat muutokset lainsäädäntöön

MITÄ ME TARJOAMME?

- Rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä
- Ymmärrettäviä, realistisia ja konkreettisia strategioita
- Nostetaan esiin rahoituskohteita kansallisen rahoituksen jakamisessa
- Ohjataan markkinoita julkisin hankinnoin
- Tuotetaan ja levitetään tutkittua tietoa
- Valmistellaan hankkeita ja hankitaan rahoitusta
- Koulutusta
- Neuvontapalveluita vihreässä siirtymässä
- Edistetään toimialakohtaista ja alueellista yhteistyötä

MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Toimivaa viranomaisyhteistyötä keskus- ja aluehallinnon välillä
- Rahoitusta, jolla taataan riittävä Green Deal-osaaminen Lapissa
- Valtion rahoitus (erit. tie- ja raideinfra, julkinen henkilöliikenne)
- Päivittyvää ja luotettavaa tutkimustietoa metsien tilasta
- Tietoa eri toimijoilta missä tietoaukot ovat
- Yhteistyötä ja tiedon avointa jakamista
- Selkeästi parempia tietoliikenneyhteyksiä monipaikkaisen työn ja palveluiden tukemiseksi
- Tahtotilaa parantaa mm. Lapin tie-, raide- ja lentoliikenneyhteyksiä

JÄRJESTÖT JA EDUNVALVOJAT

MITÄ ME TARJOAMME?

- Verkostojen luonti, lobbaus
- Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön tiivistäminen
- Yhteistyötä yli alojen
- Koulutusta toteuttamaan uuden ajan green deal-vallankumousta
- Näkyvyyskampanjoita
- Yhteistyöhön kannustamista
- Tiedon lisäämistä
- Edistetään kokeilukulttuuria
- Hyvien käytänteiden etsimistä ja tunnistamista eri aloilta --> haltuunotto

MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Joustavia ja matalan kynnyksen rahoitusmalleja
- Palautetta ja vuoropuhelua
- Uteliaisuutta
- Kaikkien arvostamista
- Luottamusta ja avoimutta toimijoiden välillä
- Yhteisiä strategioita
- Yhteissuunnitteluprosesseja
- Peruslappilaisen tasapäistämisen kulttuurin lopullisen hautaamisen
- Etätöy mahdollistuminen jatkossa entistä paremmin
- Muilta yhdessä oppimista
- Joustavuutta ja pragmaattisuutta
- Asiakeskeisyyttä

MITÄ ME TARJOAMME?

- Tietoisuuden lisääminen ja viestintä
- Tutkimus
- Seuranta
- Mallit
- Indikaattorit
- Digitalisointi
- Palvelumuotoilu
- Demot ja sovellukset
- Tiedon popularisointi (ymmärrys ja merkitys)
- Koulutus
- Yhteiset innovaatiotuotannot
- Verkostoituminen niin kansallisesti kuin kansainvälisesti
- Kaupallisuuspotentiaalin ja aiheeseen liittyvän liiketoiminnan kehittäminen

MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Oikeiden verkostojen löytymistä
- Lapin lippulaivahankkeet
- Selkeät yhteiset tavoitteet, sitä tukevan rahoitusraamin ja poliittisen ohjauksen
- Aitoa yhdessä tekemistä organisaatorajat ylittäen
- Sitoutumista hiilineutraalistavoitteisiin
- Olemassa olevien ratkaisujen hyödyntäminen ja soveltaminen Lapin alueella (kaikkea ei tarvitse itse innovoida)
- Yhteisymmärrys ja yhteistyö eri elinkeinojen ja luontoarvojen välillä Green Deal tavoitteiden saavuttamiseksi Lapin elinvoimaa heikentämättä
- Green Deal ratkaisuihin ja teknologioihin liittyvää uutta tietoa ja osaamista myös Euroopasta Lappiin käsin
- Avoimuutta ja avarakatseisuutta
- Nähdään haasteet mahdollisuuksina kehittää uutta ja innostua
- Ilmastoedelläkävijäkuntia

MITÄ ME TARJOAMME?

- Toimeen tarttumista ja käytännön tekemistä
- Rohkeita pelinavauksia
- Esimerkkejä myös onnistuneista yhteistöistä
- Innovatiivisia ratkaisuja ja pilottihankkeita
- Verkostoja
- Kannattavaa liiketoimintaa
- Työpaikkoja, verotuloja ja elinvoimaa

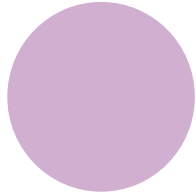
MITÄ TOIVOMME MUILTA?

- Vuoropuhelua verkostossa mahdollisuuksien hyödyntämiseksi realistiselta pohjalta
- Yhteistyötä ja verkostoja
- Realististen mahdollisuuksien tunnistamista / tiedostamista
- Luottamus
- Selkeät käytännönläheiset yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet
- Tieto ja taito
- Koulutus – riittävän osaamisen varmistaminen yrityksissä
- Lupa kertoa onnistumisista
- Pyöreät pöydät

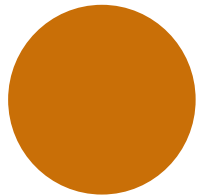
Johtopäätökset ja suunta eteenpäin

Jotta Lapin vihreä siirtymä voidaan varmistaa, edellyttää se kokonaisuuksien koordinointia ja laajaa alueellista hyväksyntää

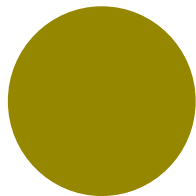
Viestintä

Lapin Green Dealin kuvaaminen kaikkien roolit huomioiden

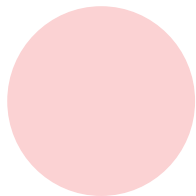
Paikallisuus

Käytännön toteutuksessa ja tavoitteiden yksityiskohdissa tulee huomioida Lapin toimintaympäristö

Koordinaatio

Käytännön vertaistuki ja koordinaatio on välttämätöntä monitahoisten tavoitteiden toteuttamiseksi

Resurssit

Jos tavoitteiden halutaan aidosti ohjaavan toimintaa, tulee niihin myös ohjata riittävästi resursseja

TAVOITTEET

KOORDINAATIO

TOTEUTUS

- Vihreän siirtymän huomiointi eri Lappi-sopimuksen strategisten painopisteiden kautta
- Poliittiset päätökset yhteisten tavoitteiden vahvistamiseksi

Lappi-sopimuksen puitteissa resurssien ohjaaminen vihreän siirtymän mahdollistamiseksi

Kokonaisuuden koordinaattorakenteen luominen

- Lapin hiilitaseen laskenta
- Vaikuttavimpien toimenpiteiden tunnistaminen
- Suunnitelman luominen päästötavoitteisiin pääsemiseksi

- Vertaistuki ja sparraus
- Strategisen tason koordinaatio

2021

2022

Tiekarttaluonnosta kommentoi 7.4.2021 mennessä 8 työhön linkittyntä organisaatiota

1. Lapin ELY-keskuksen Elinkeinot, työvoima ja osaaminen, Liikenne ja infrastruktuuri sekä Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueet
2. Metsähallitus
3. SLL Lappi
4. Digipolis
5. LUKE/Rovaniemi
6. Rovaniemen kaupunki
7. MTK Lappi
8. Lapin liitto

Havainnot ja suosituksia tiekartan luonnoksesta saatujen kommenttien pohjalta

1.

Toimenpiteiden arviointi, priorisointi ja päivittäminen – Vihreän siirtymän jatkotyöstössä on arvioitava listattujen toimenpiteiden vaikuttavuutta Lapin toimintaympäristössä asiantuntijoiden ja lisätutkimusten avulla → näin saadaan toimenpiteet priorisoitua ja keskitettyä resursseja vaikuttavimpiin. Faktatietoon perustuvia toimenpiteitä pidettäisiin myös oikeudenmukaisempina. Toimenpiteet tulee koostaa säännöllisesti päivitettäviksi kokonaisuuksiksi.

2.

Koordinointi ja seuranta – Vihreä siirtymä vaatii pitkäjänteistä työtä, jossa kullekin toimenpiteelle tulisi määrittää vastuullinen toimija/toimijat. Parhaimmillaan käynnissä on useita vihreän siirtymän hankkeita, mutta maakunnan vihreän siirtymän kokonaisuuden koordinoinnissa ja johtamisessa on kehitettävää. Jatkossa hankkeiden tulisi kytkeytyä osaksi maakunnan kokonaisuutta, jotta alueen kehitystä on mahdollista seurata ja johtaa systemaattisesti. Vihreä siirtymä on Lapissa vasta alussa ja sen jatko on turvattava. Tavoitteisiin pääsemistä on seurattava suunnitelmallisesti ja tehtävä välittömiä korjausliikkeitä uuden tiedon tai laiminlyöntien valossa. Seurantaa varten tulee asettaa laadullisten tavoitteiden lisäksi numeerisia tavoitteita ja niihin sidottuja mittareita.

3.

Kunnianhimon taso – Kautta linjan kunnianhimon taso vihreän siirtymän suhteen on Lapissa korkealla. Tämä tahtotila tulisi nyt kanavoida konkreettiseksi ja selkeästi johdetuiksi toimiksi. Haasteena ovat eriävät käsitykset parhaista ja riittävästä keinoista ja niihin liittyviin vääntöihin ja miutuminen. Osin tässä on kyse osaamisen ja tiedon puutteesta osin arvokysymyksistä. Tarvitaan lisää mahdollisimman objektiivista tutkittua tietoa ja erityisesti vastakkaiden toimijoiden välistä rakentavaa vuoropuhelua ja yhteistyötä. On myös ymmärrettävä, että suuret tavoitteet vaativat suuria resursseja, uskallusta ja kukin toimenpide määrätietoisuuden johtamisen ja toteutuksen.

4.

Uusien toimenpiteiden käynnistäminen olemassa olevia unohtamatta – Tiekartassa on nyt olemassa olevia, uusia ja näiden välimaastoon sijoittuvia toimenpiteitä. Huolena on olemassa oleviin toimenpiteisiin tyytyminen. Näitä toimia tulee ehdottomasti jatkaa ja kehittää, mutta tavoitteisiin (mm. hiilineutraali Lappi 2035) pääseminen vaatii myös runsaasti uusia toimenpiteitä. Tiekartta tarjoaa suuren joukon uusia ideoita, joista on tutkittuun tietoon pohjautuen valittava Lappiin soveltuvimmat toimet.

5.

Maakunnan liikkumavaran hahmottaminen – Maakuntatason tavoitteiden asettamisessa keskeistä on kansainvälisen, EU-tason sekä kansallisen regulaatiokehyksen tunnistaminen ja sen jättämien liikkumavaran hahmottaminen. Keskittyminen tulisi kohdistaa erityisesti maakuntatasolla toteutettavissa oleviin toimenpiteisiin. Tämän lisäksi tulee huolehtia maakunnan edunvalvonnasta kansallisissa ja kansainvälisissä päätöksissä sekä aktiivisesti seurata tehtyjä ja valmisteilla olevia päätöksiä.

6.

Kaivosteollisuus kaipaa lisätyöstöä – Tässä tiekartassa Lapille keskeinen kaivosteollisuus on mukana usean tavoitekokonaisuuden yhteydessä, mutta sitä ei ole käsitelty omana kokonaisuutenaan. Tämä on tietoinen valinta, jotta teemat linkittyisivät EU Green Deal -kasvuohjelmaan ja Suomen kansallisiin ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin. Jatkotyöstössä kaivosteollisuuden käsittelyä omana kokonaisuutenaan kannattaa kuitenkin harkita, jotta myös se tulee perusteellisesti käsiteltyä vihreän siirtymän näkökulmasta.

Korkia Consulting Oy
Y-tunnus: 2731669-7
Keskuskatu 8 B
00100 HELSINKI FINLAND
+358 9 2527 7000
www.korkia.fi

Liitteet

Työpajoihin valmistava tietopaketti

Yhteenveto työpajojen tuotoksista

korkia

LAPIN LIITTO

Lapin Green Deal -työpajaan valmistava tietopaketti

Korkia Consulting

17.2.2021

ALUSTUS

Yhdessä Lapin alueen toimijoiden kanssa luodaan alueelle tiekartta, jonka tavoitteena on varmistaa alueen elinvoimaisuuden kehittyminen ja vihreän siirtymän toteutuminen

Lapin Green Deal -tiekartta ponnistaa Euroopan unionin EU Green Deal -kasvuohjelmasta ja Suomen kansallisista ilmasto- ja ympäristötavoitteista.

EU on nostanut ilmastonmuutoksen ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisen koko talousalueen tärkeimmäksi prioriteetiksi seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi, samalla panostaen merkittävästi alueen taloudellisen kasvun kiihdyttämiseen.

Tavoitteet pyritään saavuttamaan laajalla vihreän kehityksen ohjelmalla (engl. Green Deal). Green Deal ei kuitenkaan ole pelkkä ilmasto-ohjelma, vaan se huomioi vihreän kehityksen kokonaisvaltaisemmin sisältäen muun muassa biodiversiteettistrategian.

Tämä tausta-aineisto valmistelee sinua kaksiosaiseen työpajakokonaisuuteen, jonka pohjalta Lapin Green Deal -tiekartta syntyy.

Aineistoon on koottu perustietoja EU Green Dealista, Suomen ilmastotavoitteista sekä luonnon monimuotoisuuden tavoitteista. Samoihin teemoihin palataan myös ensimmäisen työpajan alustuksessa.

Lukiessasi voit jo orientoitua tulevaan työpajaan pohtimalla **mitä näiden tavoitteiden tulisi tarkoittaa Lapin osalta** – siitä lähdemme yhdessä viikon päästä liikkeelle matkalla kohti Lapin yhteistä Green Deal -tiekarttaa.

Mikäli aineisto tai työpajakokonaisuus herättävät kysymyksiä, ole meihin yhteydessä matalalla kynnyksellä:

Siiri Somerkero, siiri.somerkero@korkia.fi, +358 50 443 4908

Eerik Klemetti, eerik.klemetti@korkia.fi, +358 50 591 6425

Työpajatyöskentelyllä haetaan Lapin toimijoiden yhteistä näkemystä vihreän kehityksen tavoitteiksi sekä toimenpiteitä niiden eteen tuleville vuosille

TYÖPAJA 1 - TAVOITTEET

Tavoitteena on muodostaa yhdessä osallistujien kanssa näkemys niistä tavoitteista, joita Lapin alueella tulisi asettaa vihreän kehityksen varmistamiseksi

KOTITEHTÄVÄT

Työpajojen välissä toivotaan, että osallistujat keskustelevat omissa organisaatioissaan ensimmäisen työpajan pohjalta siitä, mihin toimenpiteisiin organisaatio olisi itse valmis sitoutumaan ja mitä toimenpiteitä organisaatio itse näkee kriittisenä toteuttaa Lapin vihreän siirtymän mahdollistamiseksi.

TYÖPAJA 2 – TOIMENPITEET

Tavoitteena luoda kokonaiskuva tavoitteita tukevista alustavista toimenpiteistä, joihin alueen toimijat olisivat sitoutuneita.

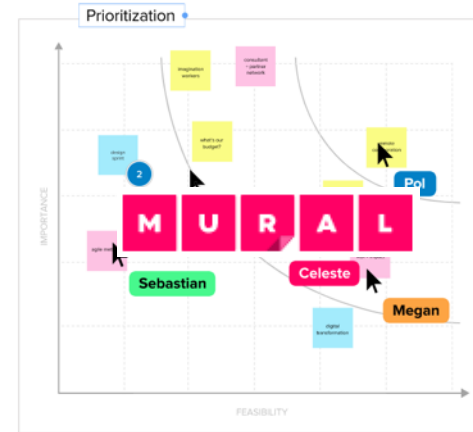
VIIMEISTELY JA YHTEENVETO

Kokonaisuuden lopputulokset koostetaan yhteiseksi tiekartaksi yhdessä Lapin liiton projektiryhmän kanssa, ja lopullinen tiekartta tuodaan osaksi Lappi-sopimusta.

TYÖPAJAN KÄYTÄNNÖN ASIAT

Hybridityöpajat toteutetaan hyödyntäen Teamsia ja Mural-työkalua – päivän aikana pidetään pieniä taukoja etäosallistujien fokuksen varmistamiseksi

TYÖPAJA 1 24.2.2021	
9.00	Taustoitus - Lapin Green Deal -työ ja sen tavoitteet - Suomen ja EU:n asettamat vihreän kehityksen sekä luonnon monimuotoisuuden tavoitteet - Työpajakokonaisuuden tavoitteet - Työkalujen käyttöönotto ja ohjeistus
10.00	Yhteistyöskentely pienryhmissä Valtakunnallisten tavoitteiden tuominen Lappi-kontekstiin Lapin Green Dealin pohjaksi
11.30-12.30	Lounastauko
12.30	Työskentely jatkuu - Tavoiteaihioiden arviointi ja yhteistyötarpeiden tunnistaminen eri toimijoiden välillä - Kunkin teeman osalta keskeisen tavoitteen kirkastaminen
14.00-15.00	Yhteenveto ja katse kohti toimenpiteitä

Mural-työkalun käyttö ohjeistetaan työpajan alussa. Työkalu ei edellytä kirjautumista tai muita ennakkovalmisteluja. Muita selaimia kuin Edgeä suositellaan.

Teams-linkin löydät [täältä](#) tai saamastasi kalenterikutsusta.

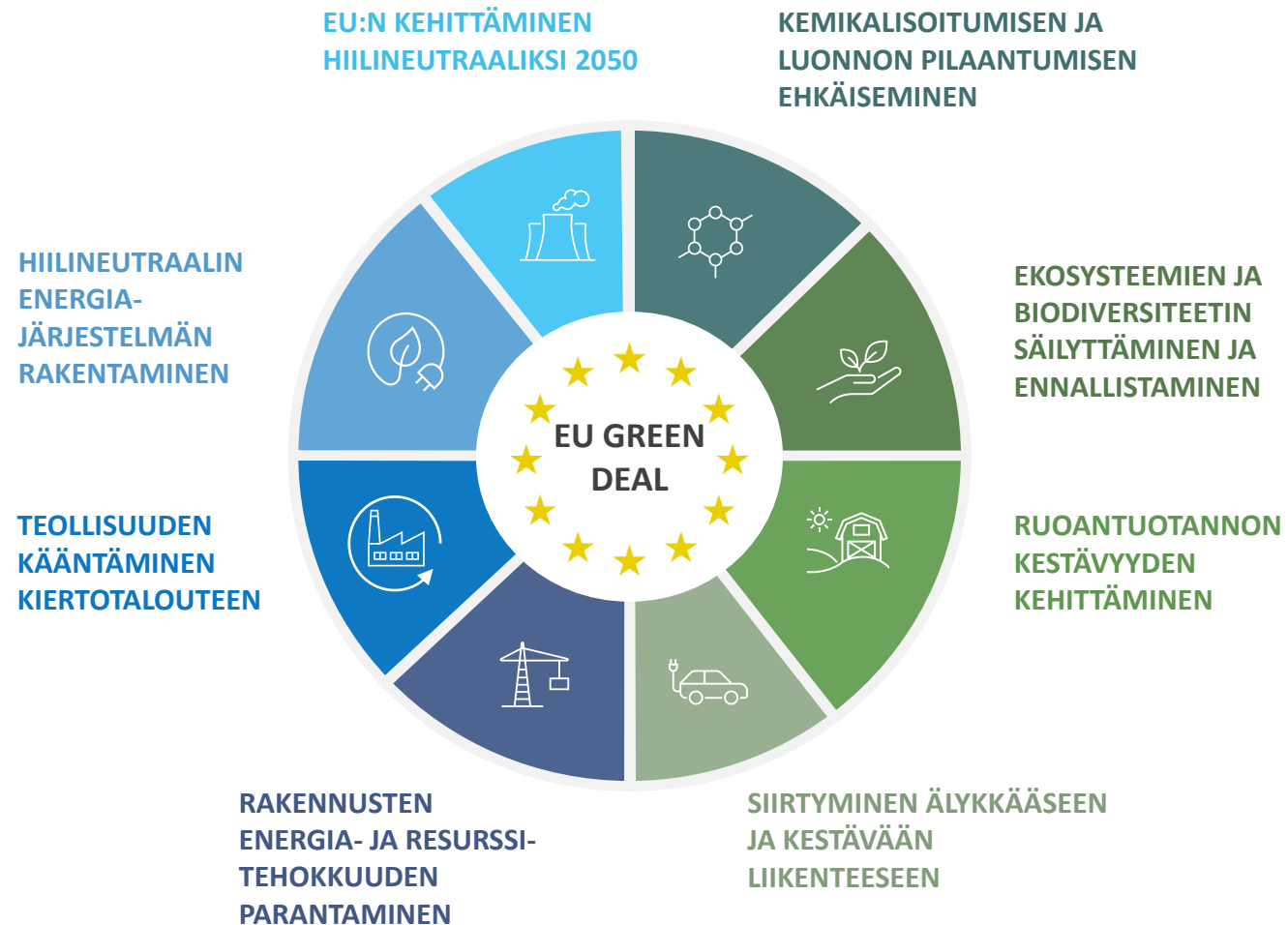
SISÄLTÖ

Aineisto pitää sisällään seuraavat kokonaisuudet

1	EU Green Deal
2	Suomen kestävän kehityksen tavoitteet
3	TEM – Vähähiiliset tiekartat 2035
4	Luonnon monimuotoisuus

MIKÄ ON EU GREEN DEAL JA MIKSI MEIDÄN KANNATTAA OLLA KIINNOSTUNEITA SIITÄ?

EU Green Deal on EU:n 2021-2027 strateginen kasvuohjelma – merkittävin uudelleenrakennusohjelma sitten toisen maailmansodan

KESKEISET EU GREEN DEALIN TOIMENPITEET:

- 1000 MILJARDIA EUROA UUTTA RAHOITUSTA UNIONILTA
- TOIMIALAKOHTAISET REGULAATIOMUUTOKSET
- OHJAUSMEKANISMIEIN KEHITTÄMINEN
- KANSALLISESTI SITOVIA ILMASTO- JA YMPÄRISTÖLAKEJA
- KORONAN TAKIA JULKISUUDESSA EU GREEN DEAL ON JÄÄNYT TAKA-ALALLE, MUTTA EU ON VALMISTELLUT GREEN DEALIA KOKO AJAN
- OHJELMA KÄYNNISTYI VUODENVAIHTEESSA JA ETENEE NOPEASTI

Korkian EU Green Deal –
webinaariaineisto tämän
linkin takaa

MITEN EU GREEN VAIKUTTAA SUOMEEN JA LAPPIIN?

EU Green Dealin vaikutukset ovat hyvin moninaiset - ohjelman seuraaminen ja ennakointi on tärkeää kaikille Lapin toimijoille

MITEN EU GREEN DEALIÄ PITÄÄ LUKEA?

STRATEGIAT

Temaattiset strategiat mm.:

- Kiertotalousstrategia
- Kemikaalistrategia
- Muovistrategia
- Biodiversiteettistrategia

Toimialakohtaiset mm.:

- Metsästrategia
- Metaanistrategia
- Älykkään liikenteen strategia
- Rakennusten peruskorjausstrategia

KOMISSION TYÖOHJELMAT

REGULAATIO

- Merkittävä määrä regulaatiomuutoksia, jotka vaikuttavat Suomessa kansalliseen lainsäädäntöön
- Merkittäviä muutoksia vihreiden investointien, tuotteiden ja ratkaisujen määrittelyihin
- Toimialoja ohjaavia kierrätys-, materiaali-, energiatehokkuus, ja päästöpakotteita
- Oma ilmastolaki

OHJAUS- MEKANISMIT

- EU:n päästökaupan uudistaminen
- Hiilitullien asettaminen
- Taakanjakosektorin päästötavoitteiden tarkasteleminen
- Kulutusperusteiset materiaaliverot (esim. muovivero, ehdotettu)
- Koronaelvytystuen sitominen Green Deal -tavoitteisiin (osittain)

RAHOITUS

- Alkuperäisesti 1000 miljardia euroa rahoitusta ilmasto- ja ympäristötoimenpiteisiin
 - Tällä hetkellä EU:n budjetista varattu 500 miljardia euroa näihin toimenpiteisiin
- Koronaelvytyksestä 37%, eli 278 miljardia euroa kohdistuu Green Dealin mukaisiin investointeihin
- Rahoitusta jaetaan kansallisten instituutioiden kautta, että suoraan EU:n eri rahoitusinstrumenttien kautta

TAHTOTILA

SUORAT
VAIKUTUKSET

VÄLILLISET
VAIKUTUKSET

RAHALLISET
MAHDOLLISUUDET

Hallitusohjelmaan kirjatut kunnianhimoiset tavoitteet ohjaavat Suomea kohti kestävän kehityksen kärkeä

SUOMEN KANSALLISET TAVOITTEET

Suomi on hiilineutraali vuonna 2035

Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä

Ilmastoystävällistä ruokapolitiikkaa

Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi

Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa

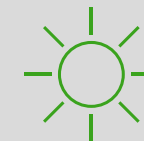
Parannetaan kaivosten ympäristönsuojelua

Hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä

Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä

Parannetaan eläinten hyvinvointia

SUOMEN OMAT TAVOITTEET OVAT PAIKOIN MERKITTÄVÄSTI EU:N TAVOITTEITA TIUKEMMAT, JONKA VUOKSI NE TULEVAT MÄÄRITTÄMÄÄN PITKÄLTİ LAPINKIN TOIMINNAN REUNAEDOT TULEVAISUUDESSA

Työ tavoitteiden saavuttamiseksi on parhaillaan käynnissä ja keinot tarkentuvat jatkuvasti muun muassa ilmastolain ja ilmasto- ja energiastrategian päivittymisen myötä

TAVOITE	<i>Esimerkkejä keinoista</i>
	Luodaan päästövähennyspolku, päivitetään ilmastopolitiikka ja -laki, lisätään tieteellistä tutkimusta ja seuranta, jaetaan kuorma sosiaalisesti ja alueellisesti tasan → yhteiset talkoot
	Sähkön ja lämmön tuotannosta lähes päästötöntä 2030 mennessä → lisätään massiivisesti uusiutuvaa energiaa, parannetaan energiatehokkuutta, pyritään pois hiilestä, öljystä ja turpeesta
	Edistetään metsittymistä, vähennetään metsäkatoa, vähennetään suo- ja turvealueiden päästöjä, karsitaan maatalousmaiden päästöjä ja parannetaan niiden hiilensidontaa
	Tuetaan energiatehokkuushankkeita ja sähköautojen latausinfra rakentamista, edistetään puurakentamista, lisätään energiatehokkuusosaamisen koulutusta, tehostetaan kiertotaloutta
	Kasvatetaan suojelualueiden määrää, lisätään ennallistamista, huomioidaan luonnon monimuotoisuus laajasti päätöksenteossa, kehitetään seuranta ja kansainvälistä yhteistyötä
	Edistetään kiertotalouden markkinoita, lisätään suunnitelmallisuutta, puretaan kiertotalouden esteitä sekä Suomessa että EU:ssa, tuetaan kiertotalouteen liittyviä investointeja
	Laaditaan kansallinen ilmastoruoka-ohjelma, lisätään kasvisruoan osuutta julkisissa hankinnoissa ja ruokapalveluissa, puolitetaan ruokahävikki, tuetaan lähi- ja luomutuotantoa (liha, maito, kananmunat)
	Kaivoslainsäädännön uudistaminen ympäristöystävällisemmäksi, säädetään kunnille oikeus päättää kaivostoiminnan mahdollisuudesta alueellaan, parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista
	Lakiin täydennetään eläimen itseisarvo ja mahdollistetaan lajityypillinen käyttäytyminen, kehitetään eläinten hyvinvointia parantava tukijärjestelmä, eläinkokeita korvaavien tapojen käyttöönoton rahoitusta lisätään

<i>Vuonna 2021 uudistetaan mm. seuraavat kokonaisuudet</i>	
Ilmastolaki	Hallituksen esitys valmiina keväällä 2021
Ilmasto- ja energiastrategia	Valmis kesällä ja selonteko eduskunnalle syksyllä 2021
Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma	Valmis kesällä ja selonteko eduskunnalle syksyllä 2021
Näiden lisäksi lukuisia muita mm. tiekarttoja, strategioita ja toimintaohjelmia laaditaan ja otetaan käyttöön parhaillaan. Edellä mainitut hankkeet ovat vain murto-osa käynnissä olevasta työstä. Lue lisää keskeisistä hankkeista täältä .	

YLEISTÄ TIEKARTOISTA

Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi yhteistyössä eri teollisuuden alojen toimijoiden kanssa tiekartat vähähiilisyyteen

- Tiekarttojen tavoitteena oli osoittaa, että Suomen vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite on toteutettavissa. Tiekarttojen avulla haluttiin saada tarkempi käsitys hiilineutraaliin Suomeen siirtymiseksi tarvittavien toimenpiteiden mittakaavasta, kustannuksista ja edellytyksistä.
- Oman tiekarttansa valmisteli koordinoitussa yhteistyössä 13 toimialaa. Näiden lisäksi Bioenergia ry ja SAK julkaisivat omat raporttinsa tiekarttahankkeeseen.

MATKAILU- JA RAVINTOLA-ALA

Hiilijalanjäljen pudottaminen alle neljännekseen nykyisestä mm. energiaremonttien ja lämmitystapamuutosten avulla. Valtava merkitys kaukolämmön ja sähkön tuotannon muuttumisella vähäpäästöiseksi.

METSÄTEOLLISUUS

Tavoitteena samanaikaisesti kasvattaa metsävaroja ja hiilivarastoa sekä metsäteollisuudesta saatavia tuloja. Ala uskoo vahvasti pystyvänsä yhdistämään nämä kaksi tavoitetta kehittämällä mm. korkeamman lisäarvon liiketoimintaa ja vientiä. Fossiilisten polttoaineiden alasajo tehtailla.

ENERGIATEOLLISUUS

Päästökehitystä ohjataan pääasiassa EU:n tasolta päästökaupalla. Kansalliset tukitoimet tulisi keskittää teknologian ja liiketoimintaympäristön kehittämiseen. Puhtaan sähköntuotantokapasiteetin arvioidaan syntyvän ilman julkista rahaa, kunhan hallinnolliset esteet puretaan.

MAATALOUS

Maatalouden vähähiilisyyttä edellyttää laajoja toimenpiteitä turvamaiden päästöjen vähentämisessä, hiilensidonnan lisäämistä kivennäismailla ja muutoksia maatalouden energian käytössä ja tuottamisessa. Muutokset edellyttävät mm. maaperätutkimusta sekä uusia ohjauksia ja kannustimia.

LIIKENNE- JA LOGISTIIKKA-ALA

Päästöjen puolitus 2030 mennessä. Keinot jaetaan viiteen kokonaisuuteen: autokannan uusiutumisen nopeuttaminen, joukkoliikenne ja kaupunkien kestävätkulkumuodot, uusiutuvat polttoaineet, kestävätkä liikenteen palvelut ja digitalisaatio, infrapannostukset liikennejärjestelmään.

TEKNOLOGIATEOLLISUUS

Teknologia-teollisuus pyrkii toisaalta omiin päästövähennyksiin, mutta olemaan myös osa ratkaisua. Erityisen huomion alla ovat sähköistämiseen, kiertotalouteen ja energiatehokkuuteen liittyvät ratkaisut, joista toivotaan myös merkittäviä vientimahdollisuuksia.

Oman tiekarttansa valmisteli koordinoitussa yhteistyössä 13 toimialaa

TEKSTIILIALA

LIIKENNE- JA LOGISTIIKKA-ALA

MATKAILU- JA RAVINTOLA-ALA

KIINTEISTÖ-OMISTAJAT JA RAKENNUKSET

TEKNOLOGIA-TEOLLISUUS

ELINTARVIKE-TEOLLISUUS

MAATALOUS

ENERGIA-TEOLLISUUS

KAUPAN ALA

RAKENNUS-TEOLLISUUS

SAHATEOLLISUUS

METSÄ-TEOLLISUUS

KEMIAN-TEOLLISUUS

KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET

Hallituksen tavoite hiilineutraalista Suomesta 2035 on teollisuuden ja muiden toimialojen osalta saavutettavissa olemassa olevilla tai näköpiirissä olevilla teknologioilla

Teknologiset ratkaisut liittyvät vähäpäästöiseen energiantuotantoon, materiaali- ja energiatehokkuuteen, vaihtoehtoihin käyttövoimiin, hukkalämmön hyödyntämiseen sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen tai varastointiin.

TKI-panostusten kohdentaminen määrää tulevaisuuden kehityksen. Teollisuudessa investointisyklit ovat pitkiä ja hiililukkiutumien syntyminen tulee estää.

Kohtuuhintaisen ja toimitusvarman sähkön saatavuus edellytyksenä energiamurrokselle. Sektori-integraatio, energiaverkkojen kehittäminen sekä hallinnollisten esteiden purkaminen ovat avainasemassa.

Suomi voi olla kokoaan suurempi ratkaisija ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Elinkeinoelämä tunnistaa hiilineutraalit ratkaisut suomalaisen teollisuuden kilpailukytekijäksi.

Tulevaisuudessa **toimialojen keskinäinen riippuvuus kasvaa** ja yhteistyö päätöksentekijöiden kanssa korostuu.

LUONNON MONIMUOTOISUUS

Luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin eli elonkirjon kato jatkuu toimista huolimatta

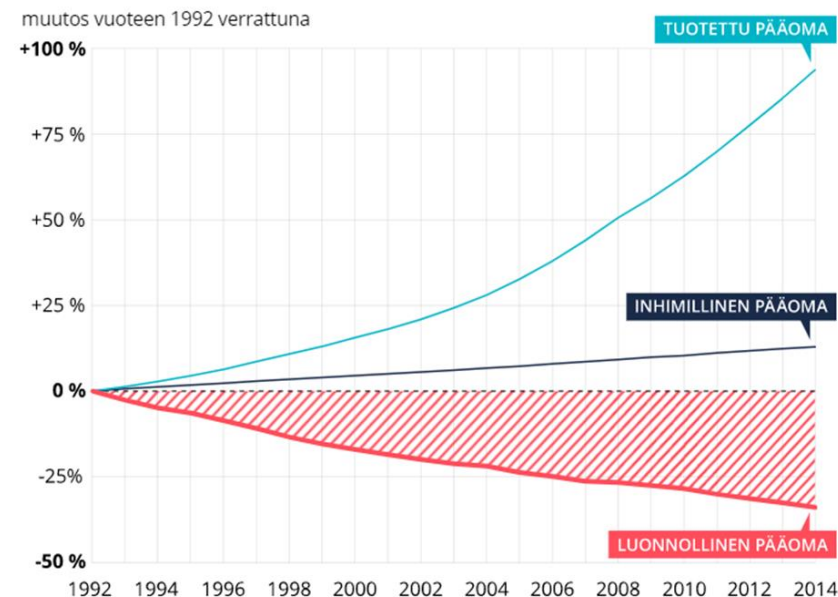
YLEISTILANNE

- Biodiversiteetin köyhtyminen on globaali ongelma. Luonnonvaraisten lajien populaatiot ovat pienentyneet 60 % viimeisen 40 vuoden aikana.
- Maailmanlaajuisena tavoitteena pysäyttää biodiversiteetin köyhtyminen 2020 mennessä → Ei toteutunut. Suomenkin luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on edelleen heikkenevä – uhanalaisten lajien määrällä mitattuna heikkeneminen on jopa nopeutunut. Vuosien 2010 ja 2019 välillä uhanalaisuusaste nousi 1,4 prosenttiyksikköä.
- Uhanalaisista lajeista valtaosa elää metsässä (n. 1/3) ja perinneympäristöissä (n. 1/4). Uhanalaistumiskehitys on ollut nopeinta tuntureilla, jossa ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät selvimmin.
- Lajistoa uhkaavat ennen kaikkea metsätalous, maatalous, rakentaminen ja muu maankäyttö, saastuminen ja ilmastonmuutos.

LAPPI JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

- Suuri merkitys Lapin matkailun vetovoimalle ja kestävyydelle
- Maailman mittakaavassakin paljon harvinaisia elinympäristöjä ja lajeja (esim. tunturipaljakat ja arktinen luonto ja niiden lajisto)
- Saamelaiskulttuuri ja luonnon monimuotoisuus
- Biotalous ja kaivosteollisuuden kasvupaineiden yhteensovittaminen luonnon monimuotoisuuden varjelemisen kanssa
- Suuret suojelualueet (32,2 % Lapin metsä- ja kitumaista vähintäänkin asteittain suojeltua)

Globaalin vaurauden kehitys 1992–2014

Lähde: Dasgupta 2021, Managi & Kumar 2018
Grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

KASVUA LUONNON KUSTANNUKSELLA
Puolet maailman BKT:sta (40 biljoonaa euroa)
liittyy vahvasti luontoon → nykyinen kehitys ei
lähelläkään kestävää

LUONNON MONIMUOTOISUUS

Elonkirjon kehityssuunnan muuttamiseksi laaditaan parhaillaan merkittäviä uusia strategioita ja ohjelmia

EU BIODIVERSITEETTISTRATEGIA 2030

Ulottuvuudet	Esimerkki toimesta
Vaikutetaan globaalisti	Edesautetaan Pariisin ilmastopimukseen verrattavan YK:n biodiversiteettisopimuksen syntymistä
Lisätään ennallistamista	Istutetaan 3 miljardia puuta, pysäytetään pölyttäjäkato ja ennallistetaan 25 000 km jokia
Mahdollistetaan muutos	Osoitetaan 20 mrd €/v biodiversiteetin säilyttämiseen
Kehitetään luonnonsuojelua	30 % maa- ja merielinympäristöistä suojelun alle

YK:N BIODIVERSITEETTISOPIMUS (CBD)

- 196 maan allekirjoittama YK:n luonnon monimuotoisuutta koskeva yleissopimus.
- Sopimusta seurataan ja päivitetään kahden vuoden välein järjestettävissä konferensseissa (COP).
- Syksyllä 2020 oli tarkoitus järjestää COP15-konferenssi Kiinassa, mutta sitä lykättiin koronan vuoksi vuoden 2021 puolelle.
- Konferenssissa on määrä sopia **merkittävistä uusista (Post 2020) tavoitteista** luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi.

KANSALLINEN LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TOIMINTAOHJELMA 2021-2030

- Kansallinen toimintaohjelma vuosille 2021-2030. Ohjelmaa laadittaessa huomioidaan EU:n ja CBD:n tavoitteet.
- COP-15 lykkääminen viivästyttää myös kansallista ohjelmaa.
- Edeltäneen toimintaohjelman tulokset on arvioitu ja niiden pohjalta muodostettu toimenpideaihiot. Tulevan ohjelman kantavana teemana tulee olemaan **ekologinen siirtymä** eli biodiversiteetin huomioiminen kaikessa päätöksenteossa.

LISÄLUKEMISTO

Kustakin aiheesta löytyy runsaasti lisätietoa kiinnostuneille – nämä vievät sinua aiheissa syvemmälle

EU Green Deal

- <https://greendealoffice.fi/>
- https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi

Suomi ja kestävä kehitys

- <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/hiilineutraali-ja-luonnon-monimuotoisuuden-turvaava-suomi>
- <https://ym.fi/suomen-kansallinen-ilmastopolitiikka>

TEM – Vähähiiliset tiekartat

- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162494>

Luonnon monimuotoisuus

- <https://tietokayttoon.fi/julkaisut/raportti?pubid=URN:ISBN:978-952-287-915-8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=BAAn42lr6fY0&feature=youtu.be>
- <https://yle.fi/uutiset/3-11768190>
- https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030_fi
- [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontokadon_pysayttaminen_edellyttaa_eko\(58339\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Luontokadon_pysayttaminen_edellyttaa_eko(58339))
- <https://ym.fi/kansainvalinen-biodiversiteettipolitiikka>

TYÖPAJA-AINEISTOT – 24.2.2021

Löydät työpajassa käytetyt Mural-työpohjat oheisten linkkien takaa

Aamupäivän työstö	Mural	Iltapäivän työstö	Mural
Pienryhmä 1	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925912858/4cc095e55549043c61216c7aa2132496c8135673	Hiilineutraalius & muut	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926307872/ccd0d5a27603ad1018d475690768b34276a55343
Pienryhmä 2	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925950439/ec1c906692881dd94f58abb53b7d092de2d4fa35	Liikenne ja saavutettavuus	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926367379/2b675359cf19e7c4d89e3cddf2362e4f4813ea95
Pienryhmä 3	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925958381/c783f28f36c6248a72d96d7209565b86578c992f	Kestävä matkailu	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926433579/73e455c323e9ece8252768c9aa6530c223b3b9d3
Pienryhmä 4	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925966527/dbeef1db3770a092251f343c28a6bdbe232806a2	Arktinen ruoantuotanto	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926504257/da8419ae592491f72f0ea1e6bca1c56acdfc9f60
Pienryhmä 5	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925974241/7acbfd7b19532d4752e63df0edf5ebccee410cc	Metsien kestävä käyttö	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926555978/f9baf25d4bd14c2910da6ba5c1f933913dccb466
Pienryhmä 6	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925981224/cb0263423d43447239c9db4cfbc8215c1f3c6b54	Ympäristönsuojelu ja luonnon monimuotoisuus	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926623507/e00a23ab22b13da4dc43898fbe1ea3edda0c2b62
Pienryhmä 7	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613925988863/082b7ad3c8837a74fa94e28cd5183334ee8bf5da	Teollinen kiertotalous	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926656299/aa96bb9fda199aa50e7f0ff6b4cc1b0e48899f54
Pienryhmä 8	https://app.mural.co/invitation/mural/korkia5773/1613925999384?sender=uf0ab15b0f448edd9ae690091&key=a24e92f0-b6ac-4f62-8b34-688d9c25f034	Energia	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1613926756821/4910384edb215d9d016335940ea15538bbd09cbe

TYÖPAJA-AINEISTOT – 3.3.2021

Löydät työpajassa käytetyt Mural-työpohjat oheisten linkkien takaa

Aamupäivän työstö	Mural	Iltapäivän työstö	Mural
Liikenne ja saavutettavuus	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614510883776/fb6809a66c95f28d215cab231e1f93a2acaffd36	Kunnat	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614513691787/5cde9a3b47255e24d69d00b0ec825a7a73e8d6dd
Kestävä matkailu	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614512690603/5c44543e3df9c88cf0c0bb0f1340452f42da0bc6	Alueelliset toimijat	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614516088326/09099ad202f04b21d9a1368113801058f885d5e0
Arktinen ruoantuotanto	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614511134828/3e64b7607280a36f933ad45cbf3f3de8fd4bc5a3	Virastot ja viranomaiset	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614516096742/7f61e6f1259461eef84da6b804368261f2e64dfc
Metsien kestävä käyttö	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614503917786/54407d14ce7bd278e9ec6f97886b903aaf7e2d62	Yritykset	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614516105028/a28406f520594e6fd2593a20ea33c9b42b01982c
Ympäristönsuojelu ja luonnon monimuotoisuus	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614512706287/72dc18098163bad972ab2a8dec4fd084528a9ec8	Koulutus ja tutkimus	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614516112759/57eb362b62885a92c8a9d87304ab36b47a4e2c05
Teollinen kiertotalous	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614512669454/a4a44aba850ba9e690b6281b815893374977de70	Edunvalvojat ja järjestöt	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614516120831/b6d71212ee126874bef1e63752ef471cdb3916e7
Energia	https://app.mural.co/t/korkia5773/m/korkia5773/1614512367533/69803169a8f65e3062e003a5dc4d0626c4d38c52		